

112.
177

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΦΗΓΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΒΙΟΥ
ΤΟΥ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ
ΥΙΟΥ
Α. Σ. ΒΡΟΚΙΝΗ.

«Ἴτε ὑπὸ τινος πόλεως ἐπιθυμοῦμεν τιμᾶσθαι, τὴν
πόλιν ἀφελήτεον, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀ-
ξιοῦς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρα-
τέον εὐ ποιεῖν. Σίνος. Ἀπομν. Β'. Ι.

ἘΝ ΚΕΡΚΥΡᾷ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΡΜΗΣ»

1886

ΒΡΟ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΦΗΓΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΒΙΟΥ
ΤΟΥ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ
ΥΠΟ
Α. Σ. ΒΡΟΚΙΝΗ.

«Ἐἴτε ὑπὸ τινος πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν
πόλιν ὠφελυτέρον, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀ-
ξιοῦς ἐκ' ἀρετῆς θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρα-
τέον εὖ ποιεῖν. Ἐνοφ. Ἀπομν. Β' 1.

ἘΝ ΚΕΡΚΥΡᾶ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΡΜΗΣ»

1886

ΑΓΓΕΛΙΑ.

--

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΦΗΓΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΒΙΟΥ

ΤΟΥ

Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΕΙΟΥ

Πρὸ πολλοῦ ἀριερωθεὶς ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς μελέτας τῆς πα-
τρῆου ἱστορίας καὶ κυρίως εἰς τὰς βιογραφίας τῶν διαπρεπῶν Κερ-
κυραίων, συνέγραψα καὶ τὴν βιογραφίαν τοῦ διαπρεποῦς ἡμῶν
συμπολίτου Ἰωάννου Καποδιστρίου. Ἐκ τοῦ ὀγκώδους τούτου πο-
νήματος ἔκρινα δεόν ν' ἀπανθίσω μικρὰν ἀφήγησιν περὶ τῆς πολι-
τείας τοῦ ἀνδρός, ἵνα δημοσιεύσω αὐτὴν, ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον,
κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ.
Τοῦτο δὲ ἐπραξά ὅπως καταστήσω, ὡς ἐν μικρογραφίᾳ, γνωστὸν
τὸν βίον τοῦ Κυβερνήτου εἰς τοὺς πολλοὺς, τοὺς στερουμένους
τοιούτου ἀναγνώσματος.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πονημάτιον ἀποτελεσθηρόμενον ἐκ τριῶν
περίπου τυπογραφικῶν φύλλων θέλει τιμᾶται Λεπ. Πεντήκοντα.

Κέρκυρα τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1886.

Α. Σ. ΒΡΟΚΙΝΗΣ.

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ανήκει εἰς ἀρχαίαν Κερκυραϊκὴν οἰκογένειαν ἀποκατασταθεῖσαν εἰς Κέρκυραν εἰς τὰ τέλη τοῦ 14.ου αἰῶνος. Ἡ οἰκογένειά του ἐγράφη μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν αἱ ὁποῖαι εἶχον δικαίωμα ψήφου εἰς τὰ πράγματα τῆς πατρίδος κατὰ τὸ 1477. Ὁ τρίπαππος τοῦ Ἰωάννου Βιάρος κατὰ τὸ ἔτος 1689 ἔνεκα ἐκδουλεύσεών του πρὸς Κάρολον Ἐμμανουήλ Δούκα τῆς Σαβοΐας καὶ ἐπίτιλον Βασιλέα τῆς Κύπρου, ἐτιμήθη παρ' αὐτοῦ μὲ τὸν κληρονομικὸν τίτλον τοῦ Κόμητος ἐν ὕστερον ἀνεγνώρισαν εἰς τοὺς ἀπογόνους ἐκείνου οἱ Ἐνετοὶ καὶ ἡ Ἀγγλοῖονιος Κυβέρνησις. Ὁ πατὴρ του ὠνομάζετο Ἀντώνιος Μαρίας ἦτο δὲ εἰς ἐκ τῶν καλλιτέρων νομολόγων τῆς πατρίδος του, καὶ ἔνεκα τῆς παιδείας του καὶ τοῦ ἀγνοῦ πατριωτισμοῦ του ὑπηρετῶν τὴν πατρίδα του ἀνυψώθη εἰς τὰ ὑψηλότερα αὐτῆς ἀξιώματα. Ἡ Τουρκικὴ Αὐτοκρατορικὴ αὐλὴ τὸν ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἔλαβε παρὰ ταύτης πλείστας τιμὰς. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Παῦλος τῆς Ῥωσίας τὸν ἐτίμησε διὰ τοῦ παρασήμου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ὁ Ἀντώνιος Μαρίας οὗτος, νυμφρευθεὶς τὴν Ἀδαμαντίνην κόρην τοῦ Κόμητος Χριστοδοῦλου Γονέμη ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς 5 τέκνα, τῶν ὁποίων ὁ δευτερότοκος ἦτο ὁ Ἰωάννης, ὁ εἶτα Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, ὅστις, συμφώνως πρὸς τὸ βαπτιστικόν του, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει γεγραμμένον εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας Ἀντιβουνοιώτισσας, ὅτε ἐβαπτίσθη, τῇ 11 Φεβρουαρίου 1776, ἦτο δώδεκα ἡμερῶν. Ἀποῦ ηὔξήθη ἡ ἡλικία του ἐσπούδασε πρῶτον εἰς τὰ κοινὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος του, ἔπειτα διε-

τήρουν ιδίως τινές Ἱερεῖς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Δίκα δὲ καὶ ἐπτά ἐτῶν γενόμενος (τῷ 1794), μετέβη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Παταύου τῆς Ἰταλίας, ἵνα σπουδάσῃ ἐκεῖ τὴν Ἱατρικὴν. Κατὰ δὲ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1797 τελειώσας τὰς σπουδὰς του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα μὲ τὸ δίπλωμα τῆς Ἱατρικῆς, ἀφοῦ προηγουμένως μεταβάς εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας, ἐπεσκέψθη τὰ διάφορα Νοσοκομεία. Κατὰ τὸ ἔτος 1797 ἡ Κέρκυρα ἦτον εἰς δεινὰς μεταπολευτικὰς περιπλοκάς, διότι οἱ Δημοκρατικοὶ Γάλλοι πολυμῶντες τὴν Ἑνετικὴν Ἀριστοκρατίαν, ἐθήκαν τέρμα εἰς τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς, καὶ κυριεύσαντες τὴν Ἑνετίαν καὶ τὰς κτήσεις αὐτῆς, ἦλθον κατὰ συνέπειαν εἰς τὰς ἐξ ἡῶν καὶ εἰς τὴν Κέρκυραν ὅπου πανταχοῦ ἔβηναι αἰτίαι πολλῶν κακῶν, θέλοντες διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου νὰ ὑποτάξωσι καὶ ἀναγκάσωσι πάντας, μάλιστα δὲ τοὺς Ἀριστοκρατικούς, ὀπίσκειν ἐπὶ Ἑνετοκρατίας εἶχον προνόμια, νὰ παραδεδωχῶσι τὰς ἀρχάς των. Τότε ἀνηπάγησάν περιουσίαι, ἐφυλακίσθησαν ἀδίκως ἐντιμοὶ πολῖται, κατεργασθῆσαν ναοὶ καὶ μοναστήρια, ἐφρονέυθησαν ἀθῶοι ἄνθρωποι καὶ ἄλλα δεινὰ ἠκολούθησαν, τὰ ὅποια διηγεῖται ἡ πάτριος Ἱστορία. Μετὰ τῶν φυλακισθέντων εἰς τὰ κότεργα, ἦτο καὶ ὁ πατήρ τοῦ Ἰωάννου Καποδιστριαῦ ἐπὶ προχάσει, ὅτι μὲ ἄλλους ἀντέπραπτε κρυφίως εἰς τοὺς Γάλλους. Ἀφοῦ παρῆλθον δύο ἔτη ἀπὸ τὸν ἐρχομὸν τῶν Γάλλων (1799), συμμαχήσασαι αἱ δύο δυνάμεις Ρωσσίαι καὶ Τουρκία ἐπολέμησαν τοὺς Γάλλους καὶ ἐκδιώξασαι τοὺτους ἀπὸ τὰς ἐξ ἡῶν, ἔλαβον αὐτὰς εἰς τὴν κυριαρχίαν των ὡς προστατάται. Ἡ δὲ Κέρκυρα, ἐπειδὴ οἱ εἰς αὐτὴν Γάλλοι δὲν ὑπεχώρησαν ἀλλ' ἐπὶ τέσσαρας σχεδὸν μῆνας ἐνκντιοῦντο, πολιορκηθεῖσα ἠναγκάσθη τέλος, ἕνεκα ἐλλείψεως τροφῶν, νὰ παραδοθῆ εἰς τοὺς συμμάχους Ρωσσο-τούρκους. Ἀρχηγὸς τῶν στρατιῶν τῶν δύο συμμαχῶν δυνάμεων ἦσαν, ὁ Ρῶσσος Ναύαρχος Οὐζακῶφ καὶ ὁ Τούρκος Ναύαρχος Κατὴρ Μπέης, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἀξίων νὰ ἐξουσιάζῃ μόνος τὴν Κέρκυραν, ὑπέθαλπε μεταξὺ τῶν κατοικίων αὐτῆς τὰ σπέρματα πολιτικῆς διχονοίας ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς κυβερνήσεως τῶν νήσων. Ἀπὸ κοινοῦ δὲ μετὰ τῶν κατοικίων ἐθήκαν πολιτικὴν ὑπαρξίν εἰς τὰς νήσους ὀρίσασαι δημοκρατικὴν κυβερνήσιν. Καὶ οἱ μὲν Τούρκοι, τηρήσαντες μόνον τὴν ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι κυριαρχίαν *) ἀμφοτέροι δὲ τὴν προστασίαν τῶν ἐπτά νήσων, ἐπρόσεξαν εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις καὶ ἀναχωρήσαντες ἐγκατέλειψαν καὶ μὲν ἐλευθέρως τὰς νήσους, ἀλλ' εἰς πλήρη διοικητικὴν ἀναρχίαν καὶ ἄνευ τῶν μέσων πρὸς συντήρησιν τῆς ἐλευθερίας των. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Καποδιστριας

*) Μὲ τὸν ὄρον νὰ πληρῶν κατ' ἔτος ἡ ἑπτάνησος εἰς τὴν Τουρκίαν 75,000 πρῶτα.

ἤρχισεν νὰ μετέρχηται μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν τὴν ἐπιστήμην του. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀπὸ τὸν ἐργασμὸν τοῦ Κατῆρ-Μπεη, διορίσθη παρὰ τούτου Ἐφορὸς τοῦ Τουρκικοῦ Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου ἐπὶ μισθῷ ὅστις προσελαμβάνετο ἐκ τῶν ἐγγυωρίων χρημάτων (1799).

Μετὰ τριετῆ πρέλευσιν πολιτικῆς ἀστάσεως, ἡ Ῥωσθία ἐνδιαφερέθησα ὑπὲρ τοῦ κλυδωνιζομένου μικροῦ τούτου σκάρου, ἀπέστειλε πληρεξούσιον τὸν Ζακύνθιον Κόμητα Γ. Μοτζενίγου μετὰ Ῥωσσικοῦ στρατοῦ, διὰ νὰ ὀργανώσῃ καὶ φέρῃ εἰς τάξιν καὶ ἀσφάλειαν αὐτό.

Κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1801, στάσεως γενομένης ἐν Κεφλληνίᾳ ὑπὸ τῶν μὴ βουλευμένων νὰ παραδεδῶσι τὸ δὸθὲν εἰς τὰς νήσου Βυζαντινὸν σύνταγμα, ὁ Καποδίστριας ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Μοτζενίγου μετὰ τοῦ Γραδενίγου Συγούρου καὶ τινων Ῥώσσω στρατιωτῶν, ὅπως καταπαύσῃ τὰς ἀνησυχίας. Ἀρκετὰ δὲ ἔδωκε τότε ὁ Καποδίστριας δείγματα δραστηριότητος καὶ διοικητικῆς συνέσεως. Μετὰ πρέλευσιν δὲ ἐνὸς ἔτους πάλιν ἐστάλη εἰς Κεφλληνίαν μετ' ἐγγυωρίου Στρατοῦ διοικουμένου ὑπὸ τοῦ Ταγματάρχου Νικολάου Πιέρη *) πρὸς καταπαύσιν νέων ταραχῶν. Τότε ἔδωκε περισσότερα πολιτικῆς δεξιότητος καὶ μάχιστα ἀμεροληψίας δείγματα, ἀποστείλας ἀλυσιόδετον εἰς Κέρκυραν καὶ συγγενῆ του τινὰ μακρινόν, μετ' ἄλλων πρωταίτιων τῆς ταραχῆς, ὑποπτον τοῦ ὅτι ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν εἰς τινὰ ταραχοποιῶν, οὗτινος ἡ φυλακὴ εἶχεν ἐμπιστευθῆ εἰς αὐτόν. Ἐκτοτε ὁ Καποδίστριας εἶχε συνειθίσει νὰ θέτῃ εἰς κίνδυνον τὴν ἰδίαν ζωὴν ὑπὲρ τῆς λειτουργίας τῶν νόμων καὶ τῆς τιμῆς τοῦ Κράτους. Καὶ ἐν μίῳ τοιοῦτων φροντίδων, ὁ τότε νεαρὸς Καποδίστριας περισσότερον παντός ἄλλου διακρινόμενος διὰ τὰς εὐεργετικὰς του ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ Γένους διαθέσεις, ἀνεδεικνύετο ὑποκινητῆς καὶ πρωτοεργὸς παντός ὠφελίμου πράγματος εἰς τὸ Κράτος, ἰδίως δὲ πρὸς προαγωγὴν τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν, διότι τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ προετίμα παντός ἄλλου, ὅπως ἀπρῶτον μορφωθοῦν Ἕλληνες καὶ ὕστερον ἰδρῶθῃ Ἑλλάς. Κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα τοῦ 1802 συνενωθεὶς μετὰ 10 ἢ 12 συνομιλήκων φίλων του, οἱ ὅποιοι βραδύτερον διεκρίθησαν διὰ τὴν παιδείαν των, παρεκίνησε τούτους νὰ συστήσωσι, καὶ συνέστησαν, ἰδιωτικὸν φιλολογικὸν συνεταιρισμὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἐταιρίας τῶν φίλων», ἐνθα ἐμελέτων καὶ διεσκέπτοντο περὶ πολλῶν καὶ ὠφελίμων εἰς τὴν πατρίδα πραγμάτων, μάχιστα δὲ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπιδόσεως καὶ προαγωγῆς τῶν Γραμμάτων. Ἐκ τοῦ Συνεταιρισμοῦ τούτου προήλθεν ὁ μετ' ὀλίγον χρόνον συστηθεὶς καὶ περιώνυμος καταστάς εἰς τὰ πάτρια ἱστορικὰ χρονικὰ Ἐθνικὸς Ἱατρικὸς Σύλλογος, οὗ-

*) Οὗτος βραδύτερα ὑπηρετήσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ὑπῆρξε δὲ καὶ ἀρχηγὸς ἐνὸς μέρους τοῦ κατὰ τὴν ἐν Ναυπάκτῳ ἐστρατιᾶν στρατοῦ.

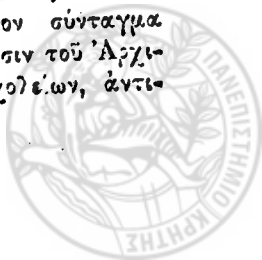

τινος ἢ συστάσις ἀποδίδεται εἰς τὸν Καποδίστριαν ὅστις ἐξελέχθη ἀμέσως καὶ Γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου.

Εἰς τὸν Σύλλογον δὲ τοῦτον ἀνέγνωθε διάφορα ἐπιστημονικὰ μελετήματα ἅτινα εἶχε γράψει Ἰταλιστί. Σπουδαιότερα δὲ πάντων τούτων ἐκρίθησαν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων τὸ «Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ἀτομικῶν διαφορῶν τοῦ ὄργανισμοῦ», ἀναγνωσθὲν τὸν Μάϊον τοῦ 1803, καὶ τὸ «Ἐπὶ τῇ περιπτώσει τοῦ τοκετοῦ Ἰσραηλιτιδος γυννησάσης ἡμοῦ 5 ἑπταμηναῖα τέκνα», ὅπερ ἀνεγνώσθη κατὰ τὸ ἔτος 1806.

Ἀφ' οὗ τέλος πάντων συνέστη Κυβέρνησις, ὃ Ι. Καποδίστριας ἀν καὶ ἦτον Ἰατρός τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ἐξελέχθη (1802) ὑπὸ τοῦ Μοτζίενιγου Γενικός Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας, σπουδαιότατον ὑπουργημα καὶ μάλιστα εἰς αὐτάς ἐκείνας τὰς ἀνωμάλους περιστάσεις τῆς νείας διοργανώσεως τοῦ Κράτους. Ὁ Καποδίστριας νέος τότε, δραστηριότατος καὶ εὐφύεστατος, ὑπὲρ πάντα ἄλλον τῶν τότε ἐπιστῆμων πολιτῶν τῆς Ἑπτανήσου διακρινόμενος, μετὰ δυσκολίας δεχθεὶς τὸ προσφερθὲν εἰς αὐτὸν ὑπουργημα, μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ὤφελῃ τὴν πατρίδα, ἔδωκε μορφήν καὶ ψυχὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν κανονίσας πάντα εἰς τρόπον ὥστε, ἀπὸ τῆς σιγμῆς ἣρξιεν αὕτη νὰ λειτουργῇ θαυμασίως, προετοιμάζουσα τὰ πρὸς σύγκλησιν Συντακτικῆς Συνελεύσεως μελλούσης νέον νὰ καταρτίσῃ Πολίτευμα (1803) εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Βυζαντινοῦ. Τότε ἐσχέδιασε καὶ τὸ νέον τούτο Πολίτευμα, ὅπερ ἐντελέστερον τοῦ προηγουμένου, προέβλεπε περὶ τῆς συστάσεως καὶ διαρκούς συντηρήσεως Δημοσίας Ἑλληνικῆς σχολῆς, ἀν καὶ εἰς τὴν μέριμναν τοῦ Καποδιστρίου ἐχρεωστεῖτο ὃ ψηφισθεὶς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνθήκης τῆς 21 Μαρτίου 1800 ἀξιολογημένου νόμος περὶ ἐνίσχυσεως τῆς σπουδῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅστις κατήργει τὰς μονὰς, καὶ τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν ὠρῖζε πρὸς συντήρησιν σχολείων. Τὸν ἀληθῆ φωτισμὸν τοῦ λαοῦ ἰθεώρει ὃ Καποδίστριας ὡς τὸ πρῶτιστον στοιχεῖον πρὸς εὐημερίαν κράτους τινός. Ἀπὸ δὲ τῆς εἰρημένης ἐποχῆς διέκρινε τις εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ Καποδιστρίου, τὸν μέγαν καὶ ἱερὸν σκοπὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Ἀλλὰ αἰ ὑπὸ τοῦ νέου τούτου συντάγματος καθιερωθεῖσαι ἀρχαί, δυσσεβήσασαι σφόδρα τοὺς ὀλιγαρχικούς, ἐγένοντο αἴτιοι νέων πολιτικῶν σκευωριῶν, αἵτινες προεκάλεσαν τὴν νέαν διαρρήθμισιν τοῦ Συντάγματος γενομένην τὸ ἔτος 1806. Ἐπὶ τοσοῦτον ἐλυπηθῆ ὃ Καποδίστριας διὰ τοῦτο, ὥστε ἀφοῦ ἀκουσίως ἐνεκα τῆς θέσεώς του καθυπέβαλεν ἐκ μέρους τῆς Γερουσίας τὸ μεταρρυθμισμένον σύνταγμα πρὸς τὸ Νομοθετικὸν σῶμα, παρήτησε ὅχι μόνον τὴν θέσιν τοῦ Ἀρχιγραμματέως, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐφορεῖαν τῶν Δημοσίων Σχολείων, ἀντι-

καταστάτην κατάλληλον υποδείξας (Μάρτ. 1807) εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην, τὸν φιλοεθνῆ καὶ ἀγγίνου Ἐμμανουὴλ Θεοτόκην.

Πλὴν ὁ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου τούτου Συντάγματος χρόνος ἐξέλιπε, διότι νικηθεὶς ἐν Φρειδλάνδῃ ὁ Ἀλέξανδρος, ἐζήτησε τὴν μετὰ τοῦ Ναπολέοντος εἰρήνην ἣτις καὶ συνωμολογήθη ἐν Τιλσίτζ μετὰ συνθήκην, (7 Ἰουλίου 1807) δυνάμει τῆς ὁποίας, παραχωρηθεισῶν τῶν νήσων εἰς τὴν Γαλλίαν, κατέλαβον αὐτὰς τὰ τῆς Γαλλίας στρατεύματα κατὰ τὸν Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1807. Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἰδιωτεύων ὁ Καποδίστριας ἐξηκολούθει νὰ μετέρχεται τὴν Ἰατρικὴν τραπεῖς καὶ εἰς ἄλλας ἐπιστημονικὰς μελέτας, Ὀλίγω δὲ χρόνῳ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν Γάλλων ἐξ Ἑπτανήσου, ὑπέκινεῖτο, τῇ συμπράξει τῆς Ῥωσσίας, εἰς Κέρκυραν, ἣτις ἦτο τότε κέντρον τῶν ἐν Ἑλλάδι Ῥωσσικῶν ἐνεργειῶν, ἐπαναστατικὸν κίνημα κατὰ τῶν μεσημβρινῶν τόπων τῆς Τουρκίας, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον ἀμέτοχος ὁ Καποδίστριας. Οὗτος εἰς τοὺς μετὰ τὰς ἡρωϊκὰς εἰς Ζάλογγον καὶ Σέλτσον μάχας (Ἀπρίλ. 1804) ἐναπομειναντας καὶ εἰς Κέρκυραν πανοικεῖ καταφυγόντας ἀνδρείους ἠπλαρχηγούς Σουλλιώτας, τὰς ἐαυτοῦ ἀγκάλας ἀνοίξας καὶ πᾶσαν συνδρομὴν παρασχὼν, ἀπὸ τοῦ 1804 εἶχεν ὀργανώσει εἰς ἴδια Ἑλληνικὰ σώματα, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ῥωσσίας, ἣτις τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Καποδιστρίου προσέλαβεν ἅπαντας καὶ ἐμίσηθοῦσι αὐτούς. Οὗτοι δὲ τότε ὠρκίσθησαν συμμετοχὴν εἰς τὸ κίνημα. Κατὰ τὸν Μάϊου τοῦ 1807 ὁ τῶν Ἰωαννίνων σατράπης Ἀλῆ Πασᾶς, ὠφελούμενος ἐκ τοῦ μεταξύ Ῥώσσιων καὶ τοῦ Σουλτάνου πολέμου, πρὸς ἐκδίκησιν τούτου στρατεύσας εἰς Μπερατιὰν μετὰ 5,000 πεζοὺς καὶ 6,000 ἵππους, σκοπὸν εἶχε γὰρ ἐπιπέση καὶ κατὰ τῆς ἀπροστατεύτου Ἀγίας Μαύρας. Τότε ὁ ἐν Κερκύρᾳ Ῥώσσιος πληρεξούσιος Κο. Μοτzenίγος λαβὼν ἀνάγκην τοῦ Καποδιστρίου, ἐναπέθηκεν εἰς αὐτὸν στρατιωτικὴν μᾶλλον ἢ πολιτικὴν ἐντολήν καὶ τούτον ἐστειλεν εἰς Ἀγίαν Μαύραν πρὸς ἀμυναν αὐτῆς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τε ὀπλαρχηγῶν καὶ ἄλλου Ῥωσσικοῦ στρατοῦ. Τὸν περαιτέρω κατὰ τῆς Ἀγίας Μαύρας πόλεμον καὶ τὰ κατακτητικὰ σχέδια τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ὁ Καποδίστριας μετὰ ἐνδοξον νίκην ἐματαίωσε. Ψυχὴ δὲ καὶ κέντρον τότε γενομένου τῶν ἡρώων τούτων ὁ Καποδίστριας, ὡς λέγει ὁ ἐθνικὸς ποιητὴς Βαλαωρίτης, κατόπιν εἰς τι συμπόσιον ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων, προέπινεν ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως ἀπάσης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς δούς τοῦ 1821 τὸ σύνθημα, οἱ δὲ ἥρωες ἐνώπιον τοῦ συμπαρακλιθεζομένου εἰς τὸ συμπόσιον Ἐπισκόπου Ἀρτῆς Ἰγνατίου τοῦ Σκαλιόρα ὀρκισθέντες ἀνέλαβον τὴν ἐκτέλεσιν. «Ἡ οἰκία του», λέγει ὁ Φιλήμων εἰς τὸ «Ἱστορικόν» του «Δοκίμιον περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐπαιρίας», «ἦτο τὸ πανδοχεῖον ὄλων τῶν ἐθελοντῶν καὶ προσφύγων πολιτῶν

τῆς Ρούμελης καὶ τῆς Πελοποννήσου, μὲ τοὺς ἁποίους συνέθεσε σχέσεις στενοτάτας καὶ ὠφελιμοτάτας διὰ τὸ μέλλον τῆς Πατρίδος».

«Ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία— λέγει ὁ Ἐθνικὸς Ποιητὴς—συναίσθησεν τὴν ἀνάγκην νὰ συμπληρώσῃ πάντα τὰ κενὰ τῆς ἡμετέρας Ἐθνικῆς Ἱστορίας, τότε θέλει ἀναντιρρότως ἀποδειχθῆ ἕκ τῆς δημοσιεύσεως ἐπισήμων ἐγγράφων, ὅτι πρόλογος τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἶναι τὰ περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἐκκονταετηρίδος γενόμενα ἐν Ἡπείρῳ, καὶ ὅτι πρὸς τὸν κοινὸν καὶ μέγαν σκοπὸν οὐ μικρὸν συνέτεινε καὶ ἡ εἰς Λευκάδα ἀποστολὴ τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου, ἐλθόντος εἰς ἐπαφὴν πρὸς τοὺς μάλιστα ἐμπειροπολέμους Ἑλληνας καὶ ἐνισχύσαντος τὴν καρδίαν αὐτῶν εἰς ἐπιδίωξιν τῆς μεγάλης καὶ ἱερᾶς ἰδέας». Ἐπανελθὼν ὁ Καποδίστριας εἰς Κέρκυραν καὶ ταύτην εὐρὴν κατεχομένην ὑπὸ τῶν Γαλλικῶν στρατιῶν ἀρχηγουμένων ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Βερτιέ, οὐδὲν μέρος ἔλαβεν εἰς τὰ πολιτικά, μ' ὅλον ὅτι ἐκ μέρους τοῦ Βερτιέ τῷ προσεφέρθη ἡ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Γαλλίας ὑψηλὴ θέσις Παρέδρου ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας. Ἐλαβε δὲ μέρος ἐνεργότατον εἰς τὴν κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1808 θεμελιωθεῖσαν Ἴονιον Ἀκαδημίαν, τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν τότε λογίων Κερκυραίων, συμπράξει δὲ μερικῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Γαλλικοῦ ἐπιτελείου. Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους ἰδιωτικοῦ βίου, ὁ Καποδίστριας κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1808 ἀνεχώρησεν εἰς Πετροῦπολιν προσκληθεὶς ἐν ὀνόματι τοῦ Αὐτοκράτορος παρὰ τοῦ τότε Ἀρχικαγκελαρίου του Κόμητος Ῥωμαντζῶφ. Φθάσας ἐκεῖ τὸν Ἰανουάριον 1809 ἔτυχε φιλοφρονεστάτης ὑποδοχῆς ὑπὸ τοῦ Ῥωμαντζῶφ, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐγένετο παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος, εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ἐν Κερκίρᾳ προτέρων ὑπηρεσιῶν του, Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας. Δύο ἔτη διακρίψας ἐκεῖ ὁ Καποδίστριας διήρχετο τὰς ἡμέρας ἀργίας ἐνασχολούμενος εἰς πολιτικὰς μελέτας ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τῆς μητρὸς τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τοῦ Ἀρχικαγκελαρίου. Μὴ εὐχαριστουμένου δὲ τοῦ Καποδιστρίου νὰ διαμεῖνῃ ἐπὶ πλέον εἰς Πετροῦπολιν διὰ τὸ δυσκρᾶς τοῦ κλίματος καὶ ζητήσαντος παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τὴν χάριν ἵνα ἐξ ἄλλου μέρους ὑπηρετῇ αὐτόν, τῷ ἐπροτάθη ἡ πρεσβευτικὸς Συμβουλίαις ἐν τῇ Ῥωσικῇ Ἀμερικῇ θέσις, ἣν θὰ ἐδέχετο εὐάρεστος εἰς τὴν ἐμπόδιζεν αὐτόν ἢ ἀπὸ τῆς πατρίδος ἀπόστασις. Καὶ τὸ 1811, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη διαθέσιμος θέσις, διορίσθη ὑπερρίθμος εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ Ῥωσικὴν πρεσβείαν. Φθάσας ὁ Καποδίστριας εἰς Βιέννην, ἔλαβε παρὰ τοῦ ἐκεῖ Ῥώσου πρεσβείως Κόμητος Στάκελβεργ ψυχροτάτην δεξίωσιν. Ἡ Βιέννη ἦτο τότε κέντρον τῶν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος ἀντιπαθειῶν. Ἀνάγκην βραδύτερον λαθὼν ὁ Στάκελβεργ τῆς συνδρομῆς τοῦ Καποδιστρίου ἐνε-

πιστεύθη αὐτῷ σπουδαίαν ἐργασίαν ὡς ἐκ τῆς ἐπιδεξίου ἀποπερατώσεως τῆς ὁποίας, ὁ Στάκελμπεργ ἐκτιμήσας τὴν πολιτικὴν καὶ διπλωματικὴν δεξιότητα τοῦ Καποδιστρίου, ἤρξατο νὰ τιμᾷ αὐτὸν ὑπεροδικά. Περὶ τὰ μέσα τοῦ 1821, ὁ Ναύαρχος Σχιτσκαρόφ στρατάρχης ὢν τῶν εἰς τὸν Δούναβιν Ῥωσικῶν στρατευμάτων, ἐξουσιοδοτημένος ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος νὰ καταπέσῃ πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐν Πητρούπολει σχεδιασθέντων, τὴν Τουρκίαν νὰ στρέψῃ τὰ ὄπλα τῆς ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν συμμάχων δυνάμεων κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, καὶ ἐνοήσας ὅτι ἀνάγκην εἶχε πρὸς τοῦτο τοῦ ἐπιδεξίου καὶ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ Καποδιστρίου, ἐζήτησε τοῦτον παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος ὡς βοηθόν. Πράγματι δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ γνωρίσας τὸν ἐξοχὸν νοῦν τοῦ Καποδιστρίου ἐπροβίβασε καὶ ἐστειλεν αὐτὸν Διευθυντὴν τῆς εἰς Βουκουρέστιον Διπλωματικῆς Γραμματείας. Ἐκεῖ δὲ περατώσας τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ἔργον μετ' ἐπιτυχίας, διὰ τὸ ὅποιον ἤθελε μάλιστα εἰς σχέσεις μετὰ πάντων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἀνακτοβουλιῶν, ἐκρίθη ἄξιος εὐγνωμοσύνης καὶ ἰδίως διὰ τὸ φιλόανθρωπον ἐνδιαφέρον του ὑπὲρ βελτιώσεως τῆς τύχης τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ πρὸ τοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀφαισμοῦ του, καὶ ἐτιμῆθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος διὰ τοῦ Μεγαλοσταύρου τῆς Ἁγίας Ἄννης. Μάρτυς δὲ αὐτόπτης τῶν κατὰ τὸ 1813 ἔτος εἰς Αἰτζιν, Βαούζην, Δρέσδην καὶ Κούλμην μαχῶν καὶ τῆς ἀξιωματικῆς καταστροφῆς τῆς Λειψίας ὁ Καποδίστριας, συνυπηρέτησε καὶ μετὰ τοῦ Βάρχλαυ δὲ Τολῦ, διαδεχθέντος εἰς τὴν ἀρχηγίαν τὸν Τχιτσκαρόφ, ὑπὲρ τοῦ δικαίου τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν λαῶν. Μετὰ τὴν ἐν Λειψίᾳ μάχην οἱ νικηταὶ περὶ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1813 ἠνάγκασαν τὴν Γαλλίαν τὰ χωρίσαι τὰ συμφέροντά της ἀπὸ τὰ τοῦ Ναπολέοντος. Ἐπίσης ἀναγκαῖα ἦσαν τότε ἡ ἄρσις τῶν εἰς διαφόρους Ἑλβετικὰς χώρας ἐσωτερικῶν διχονοιῶν, καὶ ἡ μετὰ τὴν μεταξὺ των συνδιαλλαγὴν διακρούσεις τῶν ὁρίων αὐτῶν, ὁ τῶν ὁμοσπονδιῶν τούτων λαῶν ἀποχωρισμὸς ἀπὸ τῶν Γάλλων καὶ ἡ προσέλευσις αὐτῶν εἰς τὴν ἰσχυρὰν Εὐρωπαϊκὴν συμμαχίαν. Ταῦτα πάντα τὰ ζητήματα, ἅτινα μεγάλως διήγειρον τότε συζητήσεις μετὰ τῶν συμμάχων, ὁ Κζάρος ἐνκρίθη εἰς τὸν Καποδίστριαν τὸν ὅποιον ἐπέμψεν εἰς Ζυρίχην τῆς Ἑλβετίας. Οὐρασιαίως δὲ τότε ἐπιτυχῶν τοὺς σκοποὺς τοῦ Αὐτοκράτορος ἔλθε καιρὸν νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὸ εἰς Χορβίλην (πλησίον τῆς Βιέννης) περιώνυμον τοῦ Φέλλεμπεργ Κατάστημα πρακτικῆς, Γεωργίας καὶ Ἡθικῆς, Θεραπευτικῆς καὶ Ἐπιστημονικῆς παιδεύσεως. Τοῦτο παρὰ τὰς προσδοκίας του ὁ Καποδίστριας εὗρεν ἐλλιπέστατον καὶ κατὰ σπέπειαν ὀλίγον ὠφέλιμον, ἐνῶ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην ἰθεωρεῖτο μοναδικόν. Ὅπως δὲ συντελέσῃ εἰς τὴν κατάλληλον ρύθμισιν αὐτοῦ, ὠμίλησε περὶ τούτου εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, ὅστις ἐζήτησε παρὰ

τοῦ Καποδιστρίου ἐγγραφον περὶ τοῦ ἐν λόγῳ καθιδρύματος ἐκθεσιν, ἧτις παρὰ τούτου ἐγράφη (*). Τότε ὁ μὲν Φέλλεμβεργ ἐτιμήθη παρὰ τοῦ Κζάρου μὲ τὸ παράσημον τοῦ Ἁγίου Βλαδิมήρου, ὁ δὲ Καποδιστριας κατὰ τὴν νέαν τοῦ 1814 ἐκστρατείαν ἐστάλη πληρεξούσιος αὐτοῦ πρέσβυς ἐν Ἑλβετίᾳ. Αἱ σπουδαιότεραι τῶν Ἑλβετικῶν χωρῶν, εὐγνωμονοῦσαι τῷ Καποδιστρίῳ, μοχθήσαντι τῷ 1814 ὅπως συμβιδάσῃ τὰ στοιχεῖα τοῦ νέου Ἑλβετικοῦ πολιτεύματος ἐξ οὗ ἐπήγαζεν ἡ εὐδαιμονία αὐτῶν πρὸς τὰ διανοήματα τῶν Συμμάχων, ἀνέγραψαν τὸν Καποδιστριαν ἴδιον πολίτην (**). Κατόπιν ὁ Καποδιστριας ἐζήτησε παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τὴν ἄδειαν νὰ πορευθῇ εἰς Παρισίους ὅπου Σύνοδος ἐμελλε νὰ συγκληθῇ, ἵνα διὰ συνθήκης ὄριση τὰ περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς Ἑυρωπαϊκῆς εἰρήνης καὶ ἀποφασίσῃ καὶ τὴν τύχην τῆς Ἑπτανήσου (1814). Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἄδεια ἔνεκεν ἀπροόπτων περιστάσεων δὲν ἐλήφθη ἐγκαίρως, ὁ Καποδιστριας ἐφθασεν εἰς Παρισίους ὅτε εἶχε πλέον ἀνεκκλήτως ἀποφασισθῇ ἡ εἰς τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας ἐναπόθεσις τῆς Ἑπτανήσου, (παρὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπιθυμοῦντος τὴν ἀνίδρυσιν τῆς ἐν ἔτει 1807 καταλυθείσης Ἑπτανήσου Δημοκρατίας). Διότι εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Σύνοδον, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ τῆς 5 Ἰουλίου 1815 ἐ. ν. συνθήκη τὴν ὁποίαν ὑπέγραψεν ὁ Καποδιστριας ὡς πληρεξούσιος τῆς Ῥωσσίας, δὲν ἐπρόκειτο πλέον περὶ τῆς οὐσίας τοῦ πράγματος, ἀποκλεισθέντος παντός λόγου ἀφορῶντος τὴν πραγματικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑπτανήσου, ἀλλὰ περὶ τοῦ τύπου. Περὶ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος χάριν τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ κατορθωμάτων του μὲ τὸ παράσημον β' τάξεως τοῦ Ἁγίου Βλαδิมήρου, καὶ διετάχθη ν' ἀποτελέσῃ μέρος ὡς ἀντιπρόσωπος του εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ α'. Σύνοδον (8 Ἰουλίου 1814). Ἐνταῦθα ἔλαβεν ἐντολὰς παρὰ τοῦ Κζάρου ν' ἀπαντήσῃ πρὸς τὸν διάσημον διπλωμάτην Καστελερῦ, πληρεξούσιον τῆς Μεγάλης Βρεταννίας ὅστις ἀντιπράττειν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας ἐπιθυμουμένην ἀνόρθωσιν τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας, ἐνῶ ἀντιπάλους εἶχε τοὺς ἐπίσης περιωνύμους διπλωμάτας τοῦ αἰῶνός μας τὸν Αὐστριακὸν πληρεξούσιον Μετερνικ καὶ τὸν Γάλλον Ταλλεϋράν, δεινοὺς ὑπερμάχους τῆς Σαξωνίας

(*) Ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος ἐκθεσις ἐτυπώθη τῷ 1815 ὑπὸ τὸν ἐξῆς τίτλον. Rapport présenté à sa Majesté l' Empereur Alexandre par S. E. M. le Comte de Capodistria sur les Etablissements de M. de Fellenberg à Hofwill en Octobre 1814. A. Paris chez I. J. Paschoud libraire Rue Mazarine N.º 22.

(**) Ὀλόκληρος ἡ Ἑλβετία ἐθρήνησε τὸν θάνατον τοῦ Καποδιστρίου δημόσιαι δι' ἐπίσης μαρτυροῦσαι τὴν λύπην ἣν προσήθησαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ οἱ δημοκρατοῦμενοι ἀνεκτίμητοι Ἑλβετικοὶ λαοί.

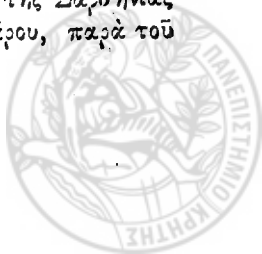
καὶ ἐναντίους τῆς ἀνορθώσεως τοῦ Πολωνικοῦ Βασιλείου. Ἐκ τῆν σύνοδον ταύτην, ὁ Καποδίστριας ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ κυρῶνται αἱ διάφοροι συνθήκαι εὐθὺς ἅμα γίνονται παραδεκταὶ αἱ βάσεις, χωρὶς νὰ περιμένηται ἡ διεκπεραιώσεις τῆς γενικῆς συμφωνίας ἧτις ἐμελλε νὰ συμπεριλάβῃ ὅλας τὰς πράξεις τῆς Βιενναίας Συνόδου. Ἐν τσοῦτῳ ὁ Ναπολέων ἐπέστρεφεν εἰς Παρισίους ἀνενοχλήτως. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον προέκυψεν ἡ πολυθρύλλητος προκήρυξις, δι' ἧς ἐξωρίζετο ὑπὸ τῶν συμμάχων εἰς τὴν Ἀσίαν Ἑλένην νῆσον τοῦ δυτικοῦ ὠκεανοῦ καὶ ταύτην παρηκολούθησεν ἡ Συμμαχικὴ συνθήκη τῆς 25 Μαρτίου 1815, καὶ ἡ Σύνοδος ἀποπεράτωσε τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς διὰ τῆς ἀποχωρητικῆς ἀνακεφαλαιώσεως τῆς 9 Ἰουνίου 1815. Μεταξὺ τῶν τότε συμφωνηθέντων ἀξιολογωτέρων ζητημάτων, ὧν ἡ λύσις ὀφείλεται εἰς τὴν διπλωματικὴν ἀγγίνοιαν τοῦ Καποδίστριας, εἶναι ἡ κατὰ τύπους ἀναγνώρισις τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑπτανήσου, περὶ ἧς εἶχεν ὀρισθῆναι νὰ προστατεύηται μὲν ὑφ' ὄλων τῶν δυνάμεων, νὰ καταληφθῆ δὲ προσωρινῶς ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας προτεινάσης νὰ δοθῆ εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν ἐν Βιεννῇ μάχην καὶ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ῥωσικοῦ καὶ Αὐστριακοῦ στρατοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν, ὁ μὲν Ναπολέων ἐκομίζετο αἰχμάλωτος εἰς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον, ὁ δὲ Κζάρος κατόκησεν εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Βουρβωνικὸν παλάτιον τοῦ Ναπολέοντος, ὁ Καποδίστριας μὴ ἀπομακρυνθεὶς τοῦ Ῥζάρου διωρίζετο παρὰ τούτου τρίτος πληρεξούσιός του εἰς Παρισίους, ὅπου νέαι πολιτικαὶ διαπραγματεύσεις ἐμελλον νὰ ἀρχίσωσιν, ὁμοῦ μὲ τὸν Ῥώσον πρίγγιπα Ῥαζουμόφσκην καὶ τὸν κορυφαῖον τῶν Ῥώσων διπλωματῶν τοῦ αἰῶνός μας Κόμητα Νεσελρῶδ. Λέγεται δὲ ὅτι τότε, ὁ Καποδίστριας προκειμένου νὰ συμπληρωθῶσι τὰ εἰς τὸ προηγούμενον Συνέδριον τῆς Βιέννης προσχεδιασθέντα καὶ ἰδίως περὶ τῶν προθέσεων τοῦ νὰ ἐπιβληθῶσιν εἰς τὴν Γαλλίαν ὄροι εἰρήνης ἀτιμωτικοὶ καὶ ὑβριστικοὶ διὰ τὸ Γαλλικὸν ἔθνος, συνεβούλευσε τὸν Δούκα τοῦ Ρισχελιέ, νὰ καταπέισῃ τὸν Λουδοβίκον 18.ον, ἵνα δι' ἐγγράφου γνωστοποιήσεώς του πρὸς τὸν Κζάρον, κηρύξῃ, ὅτι, παρὰ νὰ ὑπογράψῃ τὸν ὀλεθρον καὶ τὴν ἀτίμωσιν τῆς Γαλλίας, προτιμᾷ τὴν ἐκ τοῦ θρόνου παραίτησιν του, τὸ ὁποῖον καὶ παρὰ τοῦ Λουδοβίκου, γενόμενον ἔφερον εἰς τὴν Γαλλίαν τοῦ Συνεδρίου ἐπικρατεστέραν τὴν εὐμένειαν. Τότε προεβλήθη πάλιν τὸ ζήτημα τῆς Ἑπτανήσου καὶ ὁ Καποδίστριας δὲν ἐδίστασε ποσῶς νὰ προτιμήσῃ μεταξὺ τῆς Αὐστριακῆς καὶ Ἀγγλικῆς προστασίας τὴν τελευταίαν, μὴ ἀντιστρατευθεὶς ποσῶς εἰς τὰ συμφέροντα τῆς τε πατρίδος του καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Ἰσομαζέτο τότε ὁ Κζάρος νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ εἰς Βερτοῦς (πλησίον τῶν Παρισίων) στρατοπέδου του διὰ τοὺς Παρισίους καὶ ἐντεύθεν εἰς Πετροῦπολιν, ἡφοῦ εἶχε πλέον σχεδιάσει τὰ τῆς ἐπονειδίστου μὲν

πλήν Τεράς ὀνομασθείσης μεταξύ Ρωσσίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας Συμμαχίας, ὑποστηρίζουσας τοὺς τυράννους κατὰ τῶν διακαίων τῶν τυραννουμένων λαῶν. Πρὸ δὲ τῆς ἐκ Βερτούς ἀναχωρήσεως τοῦ Κζάρου, ὁ Καποδίστριας εἰς τὴν πρὸς ἀποχαιρετισμὸν μακρὰν συνέντευξιν μετ' ἐκείνου, ὑπενθυμίζων αὐτῷ τοὺς ταλαιπωρουμένους δούλους Ἑλληνας, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ἵνα δύναται νὰ συνηγορῇ ἀείποτε ὑπὲρ αὐτῶν, ἂν δὲν ἤθελε παρὰ τοῦ Κζάρου θεωρηθῇ ἡ αἴτησις αὕτη ὡς κατάχρησις τῆς Αὐτοκρατορικῆς ἀνοχῆς καὶ κλοσύνης, καὶ ἂν δὲν ἤθελε προκαλέσει ἡ χάρις αὕτη τὰ ἐκ μέρους ἄλλων παράπονα καὶ ἐπρόσθεσε. «Οὗτος εἶναι ὁ μέγας σκοπέλος ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θέλει κατασυντριβῆ ἡ ἐκ τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλῆς εὐνοίας εἰς ἐμὲ προερχομένη εὐτυχία». «Ἡ Θεομαινούσα τὴν καρδίαν μου στοργῇ διὰ τὴν πατρίδα μου, δὲν θέλει ποτὲ οὔτε κατ' ἐλάχιστον τρόπον βλάβῃ τὴν Ὑμετ. Αὐτοκρ. Μεγαλειότητα, καὶ τὴν Αὐτῆς Ἐπικρατείαν καὶ εἰς εἰς τοῦτο ἐπικαλοῦμαι μάρτυρα τὸν Ὑψιστὸν τὸν νεφροῦς καὶ καρδίας ἰτάζοντα». Ἡ πρὸς τὴν Μεγαλειότητά σας καὶ τὸ Κράτος Αὐτῆς ἀφοσιώσις μου, θέλει εἶναι ἀνυπέβλητος. Εἶθε οἱ λόγοι μου οὔτοι, Μεγαλειότατε, νὰ καταστῶσιν ἱκανοὶ ἢ νὰ μεταβάλλωσι τὴν γνώμην σας, ἢ νὰ προκαλέσωσι τὴν συγχώρησίν σας ὅταν ἡ συκοφαντία στρέψῃ ἐναντίον μου τὰ βέλη.

Εἰς ταῦτα δὲ ἀπεκρίνατο ὁ Κζάρος «Ἐγὼ δὲν μεταβάλλω γνώμην. Αἱ ὑπηρεσίαι σας, ἐπανκλαυθῆνω, εἰσι πλεῖσται, μέγισται, εὐλίλικρινεῖς, τὰ δὲ αἰσθημάτά σας σὰς περιποιούσι τιμὴν καὶ συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ ἐπισφραγίσωσι τὴν ἐκλογὴν ἣν ἐποίησα εἰς σὰς. Τὸ βλέμμα σας φθάνει εἰς πολὺ μακρινὰ μέλλοντα. Τίποτε ἴσως δὲν θὰ συμβῇ ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον φροεῖσθε. Πεποιθήατε εἰς τὴν Θεῖαν πρόνοιαν καὶ εἰς τὴν εὐνοίαν μου τῆς ὁποίας νεάν ἀπόδειξιν πνευθὺς θέλει σὰς δώσω, δίδων τὸν λόγον μου πρὸς σὰς, ὅτι ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς πᾶσα ὑπόθεσις ἀφορῶσα τοὺς Ἑλληνας, εἰς σὰς μόνον θέλει ἐμπιστευθῆται. Ὑγίαινε, θάρσει καὶ ἀφύκτως καλὴν ἀντάμωσιν εἰς Πετρούπολιν». Μετὰ ταῦτα ὁ Κζάρος ἄμα φθάσας εἰς Περσίους ὑπέγραψε τὸ περὶ προδιδασμοῦ τοῦ Καποδίστριου διάταγμα καὶ τῇ ἑφεξῆς ἡμέρᾳ ἀνεχώρησεν εἰς Πετρούπολιν. Τότε δὲ ἐλάβεν ὁ Καποδίστριας πολλὰ δῶρα παρὰ τῶν Βασιλέων καὶ Πριγγίπων, οἷον ταμβακοθήκας πολυτίμους, συγχρητήρια γράμματα, καὶ παρὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσσίας ἐτιμήθη μὲ τὸν Ἰπποτικὸν σταυρὸν τοῦ ἐρυθροῦ ἀετοῦ, παρὰ τοῦ τῆς Αὐστρίας Αὐτοκράτορος μὲ τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ τάγματος τοῦ Λεοπόλδου, παρὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Σαρδηνίας μὲ τὸν μεγαλόσταυρον τῶν Ἀγίων Μαυρικίου καὶ Λαζάρου, παρὰ τοῦ

Μεγάλου Δουκός του Βάδεν με τὸ παράσημον τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τοῦ Λέοντος τοῦ Χάριγγεν *)).

Ἄμα δὲ κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1816 ὁ Κόμης Καποδίστριας ἐπανελθὼν εἰς Πιερρούπολιν ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὡς Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας, παρουσίασεν εἰς τὸν Κζάρον Ὑπόμνημα μετὰ τὸ ὁποῖον παρίστανε ἐν γένει μὲν, τὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης κατ' ἰδίαν δὲ, περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν Κρατῶν ἄτινα μετὰ τὰ εἰς Παρισίους καὶ Βιέννην Συνέδρια ἀποκαθίστων αὐτήν, ὑπεδείκνυε τὴν πορείαν τὴν ὁποῖαν ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ Ῥωσικὸν Ἀνακτοβούλιον, συνίστα δὲ μάλιστα τὸ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Λουδοβίκου δοθὲν εἰς τοὺς Γάλλους σύνταγμα, καὶ ἐν τέλει προσέθετε παρατηρήσεις περὶ τῶν πραγμάτων ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἰδίως περὶ Βασαραβίας, ἣ διοικήσεις τῆς ὁποίας ἔπρεπε νὰ ἦναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐξασφαλίξῃ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Τούρκων χριστιανικῶν ἐπαρχιῶν. Τὸ ἔργον ἱκανοποίησε τοσοῦτον τὸν Αὐτοκράτορα ὥστε ἤξιώσε τὸν Κόμητα τῆς τε διευθύνσεως τῶν περὶ Βασαραβίας ὑποθέσεων, καὶ τοῦ ὑψηλοῦ βαθμοῦ τοῦ Μυστικοσυμβούλου αὐτοῦ. Ἐκτοτε ἐπὶ ἑπταετίαν συνεργασθεὶς μετὰ τοῦ Κόμητος Νεσελρῶδ ὁ Καποδίστριας, ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἄνδρα νοῦ μεγάλου, ἰδιάζοντος προορατικοῦ καὶ οὐχὶ κοινῶν πιποῖς ὁήσεων

Ἐντοσούτω ἡ διὰ τὰς διαφορὰς μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας βιαιότης τῶν διαπραγματεύσεων πρὸς διαρκῆ εἰρηνοποίησιν αὐτῶν τούτων, ἐγέννα εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἑλλάδος κολακευτικὰς ἐλπίδας ὅτι ἡ Ῥωσσία θὰ ἐδίδε τὸ τελευταῖον γτύπημα εἰς τοὺς τυράννους κατακτητὰς αὐτῆς (1817). Οἱ Ἕλληνες ἐγγόγυζον ζῶντες ἀκόμη ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγόν, τὰ δὲ πολλὰ θεινὰ ἄτινα ἐπὶ μακρὰν περίοδον ὑπέφερε τὸ ἔθνος, ἐξωρογόνου εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος τὰ σπέρματα ἐπαναστάσεως. Προεΐδεν ὁ Καποδίστριας τὴν ἐπικειμένην ἀναπόφευκτον κρίσιν, καὶ προσεπάθησε ἵνα μεταπείσῃ τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῆς ἰδέας τῆς ἐπαναστάσεως, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἀσύνητον ἐνόμιζε τὸ διαίτημα καὶ πρόωρον, καθ' ἣν στιγμὴν δὲν θὰ ἐστηρίζετο τοῦτο ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, ἀφ' ἑτέρου, δὲ ἐθεώρει τὴν Ἑλλάδα ὄχι ἀρκετὰ προητοιμασμένην εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ἀνεξαρτησίαν, καὶ διὰ ταῦτα τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὅλην, τὰς σχέσεις του, καὶ αὐτὰ τὰ χρήματά του ἔκτοτε ἐνησχόλησεν ὅπως προμηθεύσῃ εἰς αὐτὴν ἄνδρας τῶν ὁποίων θὰ ἐλάμβανεν ἀνάγκην εἰς τὸ μέλλον, πρὸς πραγματώσιν τοῦ μεγάλου ἔργου. Μ' ὅλα ταῦτα αἰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπόνοιαί καὶ τὰ σφάλματα,

(*) Ὁ ἀριθμὸς τῶν Μεγαλοσταύρων μετὰ τὰ ὁποῖα ἐτιμήθη ὁ Καποδίστριας παρὰ διαφόρων Βασιλέων καὶ ἐστεμμένων κεφαλῶν ἀνῆρχοντο εἰς 17.

ἐπρακτέσαν ταχύτερον τοῦ δέοντος τὴν ἐπανάστασιν, ἔνεκα τῆς ἑποίας, ὡς θέλομεν ἴδει παρακατιόντες, ὁ Καποδίστριας ἠναγκάσθη νὰ ἀπομακρυνθῆ τῆς Ῥωσσίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1818 ὁ Καποδίστριας ἐστάλη εἰς τὸ ἐν Ἀκουίσεργά-
 νη τῆς Ῥωσσίας (Aix-la-Chapelle) συνέδριον, ἀφοῦ προηγουμένως
 εἶχε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος μεταθεῖ, χάριν θεραπείας ἰατρικῆς, εἰς Καρλσ-
 βὰδ καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μόσχαν πρὸς συνάντησιν τοῦ Αὐτοκράτορος παρὰ
 τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ παράσημον τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Νεύ-
 σκη *). Εἰς τὸ εἰρημένον Συνέδριον ὁ Καποδίστριας δραστηρίως ἐργά-
 σθη ὅπως ἡ Γαλλία ἐλευθερωθῆ τοῦ στρατοῦ τῆς καταλήψεως. Πρὸ
 δὲ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ τῆς Ῥωσσίας, ἐτιμήθη παρὰ τοῦ Βασι-
 λέως μὲ τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ Μαύρου Ἄετοῦ, παρὰ τοῦ Βασιλέως
 τῆς Βυρτεμβέργης μὲ τὸν τῆς ἐμπιστοσύνης, καὶ παρὰ τοῦ Αὐτοκρά-
 τορος Ἀλεξάνδρου μὲ τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου.
 Πρὸς δὲ τούτοις ἔλαβε τοὺς Μεγαλοσταύρους, τῆς Γαλλικῆς Λεγεῶνος
 τῆς Τιμῆς καὶ τοῦ Λευκοῦ ἄετοῦ τῆς Πολωνίας, καὶ παρὰ τῆς αὐτο-
 νόμου ἐλευθέρως πόλεως Κρακοβίας ἐνεγράφη μεταξὺ τῶν πολι-
 τῶν αὐτῆς. Ἀναχωρήσας ἐξ Ἀκουίσεργάνου ἐπίστρεψεν εἰς Πητρούπο-
 λιν ὁπόθεν ἐπεσκέφθη τὴν Κέρκυραν, ἧδεῖα τοῦ Αὐτοκράτορος παρὰ τοῦ
 γονέως τοῦ Κόμητος πρὸς τοῦτο παρακληθέντος. Ἐφάσε δὲ εἰς Κέρ-
 κυραν διὰ μικροῦ πλοιαρίου ἐκ Βαρλέτας τὴν 23 Μαρτίου 1819 ε. ν.
 ὡς ἰδιώτης, διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἐγένετο εἰς αὐτὸν ἐπίσημος δεξίωσις.
 Τὴν γεννέτειραν ἐπισκεφθεὶς ὁ Καποδίστριας ἠσθάνθη τοσαύτην εὐχα-
 ρίστησιν διὰ τὴν συνάντησιν τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων του, ὅσιν
 ἀπεναντίας θλίψιν ἰδὼν τὴν μετοίκισιν τῶν ἀτυχῶν Παργίων. Δια-
 μείνας δ' ἐκεῖ ἐξ ἑβδομάδας, τῇ 30 Ἀπριλίου ἀνεχώρησε διὰ τοῦ
 Ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ αἰ Γανυμήδης» εἰς Βαρλέταν, καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ
 αὐτοῦ πλοίου εἰς Βενετίαν, ὁπόθεν ἐπορεύθη εἰς Ῥεκοχρον. Ἐντεῦθεν
 ἐζήτησε παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τὴν ἄδειαν ὅπως μεταβῆ εἰς Ἀγ-
 γλίαν, ταύτην λαβὼν καὶ ὁρομικῶς διελθὼν τὴν Ἰταλίαν ἐπορεύθη εἰς
 Παισιούς· ἐνθα τῇ προτροπῇ τοῦ Βασιλέως Λουδοβίκου ἔλαβε συνέν-
 τευξιν μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ του Δεκάτζ. Φθάσας εἰς Λονδίνον ἐγένετο
 δεκτὸς φιλοφρονέστατα παρὰ τῶν Λόρδων Καστελρῦ καὶ Βαρθρούστ,
 προσκληθεὶς εἰς τὰ ἐξοχικὰ κτήματά των. Εἶτα ἐπιθὰς Ῥωσικῆς
 φρεγάτας ἀναμενούσης αὐτὸν εἰς τὸν Ἰάμεσιν **) κατηυδύνθη εἰς Κο-

*) Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον ἔλαβε παρὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰσπανίας τὸν Ἰπποτικὸν
 Σταυρὸν τοῦ τάγματος Καρόλου τοῦ I'. Καὶ ἐγένετο μέλος πολλῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἀκα-
 δημιῶν.

**) Τάμεθς ποταμὸς ἐν τῇ Μεσημβρινῇ Βρεταννίᾳ ὅστις περὶ διαφόρους πόλεις καὶ
 τὸ Λονδίνον καὶ ἐκβάλλει δι' ἑνὸς εὐρυχωροῦ στομίου εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

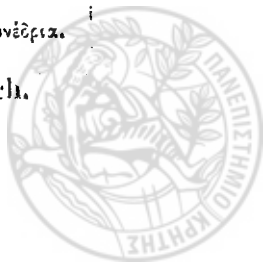

παγγάγγην, ἔνθα ὁ Βασιλεὺς, ἂν καὶ ἐνθυμούμενος τὴν διὰ μέσου τῆς Ῥωσσίας ἀποξέρηνσιν τῆς Νορβηγίας, (*) τοῦτον ὑπεδέξατο μὲ τιμὰς πολλὰς καὶ προσέφερον εἰς αὐτὸν τὸν Μεγαλόσαυρον τοῦ Ἐλέφαντος. Κατόπι ἐπορεύθη εἰς Βαρσαβίαν τῆς Πολωνίας, ἔνθα ἐμελλε νὰ ὑπάγῃ ὁ Κζάρου. Ἐκεῖ διεσκέφθη μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἀπαντήσεως ἧτις ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ τῇ Αὐστρίᾳ, ἣ ὁποία ἐζήτηε τὴν συναίνεσιν τοῦ Ῥζάρου, πρὸς ἐξάσκησιν αὐστηροτέρας διοικήσεως εἰς τὴν Γερμανίαν. Ταύτης δοθείσης, κατ' Αὐγουστον τοῦ 1819 ἐπέστρεψαν ἀμφοτέρου εἰς Πετροῦπολιν ἔνθα ὁ Καποδίστριας ἐξηκολούθησε τὴν σειρὰν τῶν ἐνασχολήσεών του. Τότε ἔλαβεν εἰς δῶρον παρὰ τοῦ Πρίγγιπος Εὐγενίου Ἀντιβασιλέως τῆς Ἰταλίας, πολύτιμον ἀργιλλόπλαστον δοχεῖον (Πορτζελάνα) φέρον τὴν εἰκόνα τοῦ Πρίγγιπος καὶ συνοδευμένον μὲ ἐπιστολήν. Τὸ Ἰησουητικὸν τάγμα καὶ πάλιν πικρουργῶς ἀποκατασταθὲν ἐν Ῥωσσίᾳ, ἤρξατο τὸν συνήθη προσηλυτισμόν. Διὸ ὁ Αὐτοκράτωρ ἀποφασίσας νὰ λάβῃ κατ' αὐτοῦ μέτρα, διέταξε τὸν Καποδίστριαν, ὅστις διεξῆγε συνήθως τὰς δυσκόλους διπλωματικὰς ὑποθέσεις αἰτίνες ἀπέβλεπον τοὺς Δυτικοὺς ὑπηκόους καὶ ἰδίως τὴν Πολωνικὴν Ἐκκλησίαν, νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐξωσιν αὐτῶν ἐκ τῆς Ῥωσσίας. Οὗτος δὲ διὰ τε τῆς δεξιότητός του καὶ τῆς διαλλακτικῆς πολιτικῆς του, συνεννοούμενος μετὰ τοῦ Καρδινάλου Γονζάλβη καὶ πολλὰς δυσκολίας ὑπερνεκήσας, κατώρθωσε νὰ προκαλέσῃ τὴν πρὸς ἐκδιώξιν αὐτῶν ἐκ Ῥωσσίας συνέργειαν τῆς Ῥώμης, τηρήσας μεταξὺ τῶν δύο Αὐλῶν κατὰ τὰς ἀμοιβαίας διαπραγματεύσεις, λίαν ἀξιοθαύμαστον λεπτότητος τρόπον. Τὰ κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1820 ἐπαναστατικὰ κινήματα εἰς Νεάπολιν, Μεδεμόντιον, Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν πρὸς ἀπολαυτὴν Βασιλείῶν καὶ Συνταγματικῶν Θεσμῶν, προεκάλεσαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος δύο Συνέδρια τῶν πληρεξουσίων Ῥωσσίας, Πρωσσίας, Αὐστρίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας τὸ ἐν Τροπαβίᾳ (**) (8βρ. 10βρ. 1820) καὶ τὸ ἐν Λουβιάνῃ (***) . Σκοπὸν δὲ εἶχον ταῦτα ν' ἀποκαταστήσωσιν εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας τὴν τάξιν, καὶ νὰ συμμαχήσωσι πρὸς καταστολὴν ὄλων τῶν εἰς τὴν Εὐρώπην ἐνδεχομένων ἐπαναστάσεων. Ὁ Κζάρου δειγθεὶς πρότερον τῶν ἐλευθεριῶν φίλος, καὶ ὑπὲρ τούτων τὸ 1814 πολεμήσας, καὶ Συνταγματικὸν χάρτην δόσας εἰς τὴν Γαλίαν, τότε παρὰ τοῦ Καποδιστρίου ἐμπνεόμενος ἐθεώρει τοὺς λαοὺς τούτους δικαίως ἀγανακτοῦντας καὶ ἀπέφυγε τοῦ νὰ καταπίσῃ αὐτούς. Ἀλλὰ διαρκούντος τοῦ ἐν Τροπαβίᾳ συνεδρίου, ὅπου ἐσκόπει τὴν περιστολὴν τῆς ἐν Νεα-

(*) Προσπρηθείσης τῇ Σβεκίᾳ κατὰ τὰ ἀποραπισθέντα εἰς τὰ ἐν Βιέννῃ Συνέδρια.

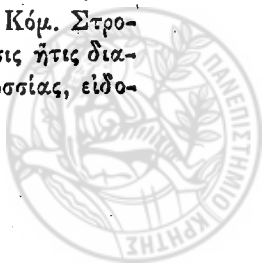
(**) Πόλις τῆς Αὐστριακῆς Σιλεσίας.

(***) Πόλις τῆς Αὐστριακῆς Ἰταλίας, ἣ καὶ ἕλλως Laibach.

πόλει ἐπαναστάσεως τοσούτων ἐκλονίσθη ὑπὸ τοῦ Αὐστριακοῦ Μίτερνιχ, καταπίσαντος αὐτὸν ὅτι μέγαν κίνδυνον διέτρεχεν ἡ Εὐρωπαϊκὴ εἰρήνη, ὥστε κατέστη ἄσπονδος τῶν Συνταγματικῶν θεσμῶν ἐχθρὸς καὶ πρωτουργὸς τῆς καταπίσεως τῶν εἰρημένων λαῶν, οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν γένει ἀμείλικτος παντὸς ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀνεξαρτησίας ἀγωνιζομένου λαοῦ. Ὁ Καποδίστριας ἀντιπροσώπευε τὸν ὑπὸ τοιούτων ἀρχῶν ἐμφορούμενον Κζάρον εἰς τὴν ἐν Λουβιάνῃ Σύνοδον ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμήν δ' Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης καταβάς ἐκ τῆς Ῥωσσίας εἰς Μολδαυίαν, (10 Φεβρουαρίου 1821) μὲ στίφος Ἑλλήνων διέβη τὸν ποταμὸν Προῦθον, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ Ἰάσιον ἐκήρυξε τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν καὶ μετὰ ἑξ ἡμέρας μεταβάς εἰς Βλαχίαν συνέστησε τὸν Ἱερὸν Λόχον. Μετ' οὐ πολὺ δὲ (25 Μαρτίου 1821) οἱ προῦχοντες τῆς Πελοποννήσου, ἐπαναστάντες κατὰ τῶν εἰς Καλάβρυτα Τούρκων, διέδωκαν τὴν ἐπανάστασιν εἰς ὅλην τὴν Πελοπόννησον καὶ Στερεὰν Ἑλλάδα. Ὁ Καποδίστριας ὡς ἀντιπρόσωπος μὲν τοῦ Κζάρου, ἀποδοκιμάζοντος τὸ παράτολμον κίνημα τοῦ Ὑψηλάντου, ἀλλὰ μὴ κατακρίνοντος τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος διὰ τοῦτο, συνέταξε τὸ καταδικάζον τὴν προκήρυξιν τοῦ Ὑψηλάντου ἐγγραφόν, ὡς Ἕλληνας δὲ καὶ ἀκρατοῦς πατριώτης, εἰς τὴν ἐν Λουβιάνῃ Σύνοδον ἐδείχθη συμπαθέστατος ὑπὲρ τῶν πραγμάτων τῆς τε Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας ὧν τὴν ἔμμεσον ἢ ἄμμεσον σωτηρίαν ἐπεθύμει. Τοῦτου δ' ἕνεκα, μὴ δυνάμενος νὰ λάβῃ μέρος εἰς ἄλλα Συνέδρια, ἅτινα σκοπὸν εἶχον νὰ σφίγγωσι περισσότερον τοὺς ζυγούς τῶν δύο τούτων ἔθνῶν, ἐμελέτα ἔκτοτε ὅπως μὴ δεσμευῆ πλεον τὰς πεποιθήσεις του, νὰ παραιτήσῃ τὴν παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι Ἀλεξάνδρῳ ὑψηλὴν θέσιν του καὶ ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς Ῥωσσίας.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ, οἱ Τούρκοι ὅπως καταβάλωσι τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ἀπηγγόνιζον τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριον καὶ ἄλλους ἐπίσκοπους καὶ προῦχοντας, καὶ ἄνευ διακρίσεως ἡλικίας ἢ φύλου, ἐνόπλων ἢ ἀόπλων, ἀθῶων ἢ πταιστῶν, κατέσφαζον ἀναριθμήτους Πελοποννησίους καὶ ἄλλα πολλὰ φρικώδη διέπραττον. Ὁ Καποδίστριας ἀδυνατῶν πλέον νὰ μένῃ ὡς ἀπαθὴς θεατὴς τοσούτων καὶ τοιούτων σκληροτήτων, ἐναντίον ἀδελφῶν Ἑλλήνων διαπρατομένων, κατάρθωσε νὰ πείσῃ τὸν Ἀλέξανδρον ἂν ὄχι νὰ εὐνοήσῃ τὴν ἐπανάστασιν μεταβάλων γνώμην, τοῦλάχιστον νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὸν, τὴν σύνταξιν Ὑπουργικῆς διακοινώσεως πρὸς τὴν Πύλνιν, διὰ τῆς ὁποίας νὰ διαταχθῇ αὕτη, ἵνα ἀναντιρρήτως ποιῆται διάκρισις μεταξύ ἀθῶων καὶ ὑποκινήτων τῆς ἐπαναστάσεως. Πράγματι δὲ ἐπεδόθη τότε παρὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ῥώσσου Πρεσβευτοῦ Κόμ. Στρογγυλῶν πρὸς τὸ Διβάνιον, ἡ ἀπὸ 8 Ἰουλίου 1821 διακοινώσις ἧτις διαλαμβάνουσα τὰ κατὰ τῆς Τουρκίας παράπονα τῆς Ῥωσσίας, εἶδο-

ποίει συγχρόνως τὴν ἀμεσον ἐκ Κ[ι]πόλεως τοῦ Ῥώσου Πρεσβευτοῦ ἀναχώρησιν, ἐν ἣ περιπτώσει δὲν ἐδίδετο παρὰ τοῦ Διθανίου ἐντὸς ὀκταημέρου προθεσμίας ἀρέσκουσα ἀπάντησις. Ἐπειδὴ ὁμως τὸ Διθάνιον ἀφῆκε νὰ παρέλθῃ ἡ ταχθεῖσα προθεσμία χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν, ὁ Στρογανῶφ ἀνεχώρησεν εἰς Ὀδησσόν.

Μετ' ὀλίγον ὁ πρίγκιψ Μέτερνικ καὶ ὁ Λόρδος Καστελρῦ, ἐπιθυμοῦντες ἵνα ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ἀγγλία ἐξασφαλίσωσι τὴν ἐπιρροὴν των εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἀφ' ἑτέρου δώσωσι καιρὸν εἰς τὴν Τουρκίαν νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας, οὓς ὁ πρῶτος τῶν δύο διπλωματῶν ὠνόμαζε «Ταραχοποιούς», προεσχεδίασαν νέον Συνέδριον ἐν Βιέννῃ, μέλλον νὰ ἐνασχοληθῇ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἰδίως τῶν Ἑλληνικῶν. Βεβαιοῦται δὲ ὅτι, τότε, πρὸς τὸν παρασθέντα εἰς τὸν Μέτερνικ τὰ ἐν Ἑλλάδι γινόμενα ὑπὸ τὴν φιλανθρωπικὴν ἐποψὴν καὶ εἰπόντα εἰς αὐτὸν, περὶ τῶν ἐμποδίων ἃ προέβαλλεν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, ἔτι διηκούλουν οὕτω τοὺς Τούρκους νὰ ἐξαφανίσωσι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, οὗτος ἀπήντησεν ἀποτόμως, ὅτι «ὁ θάνατος ἐνὸς ἢ δύο ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ὀλίγον ζημιώνει τὸν κόσμον», καὶ ἄτι ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης εἶναι μᾶλλον ἀναγκαία». Ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ Καποδίστριας παρὰ τοῦ Κζάρου περὶ τῆς ἐκείνου γνώμης ὡς πρὸς τὰ Ἀνατολικά πράγματα καὶ ἀπαντήσας ἐγγράφως μεθ' ὅλης τῆς πεποιθήσεως καὶ εὐλακρινείας, ὡς ὑπηγόρευον εἰς αὐτὸν ἢ μὴ προκατειλημμένη κρίσις του, τὸ συμφέρον τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἡ πρὸς τὸν Κύριόν του ἀφοσίωσις, ἀπέδειξεν ὑπουλον καὶ διπρόσωπον τὴν πολιτικὴν τῆς Αὐστρίας. Γνωματεύσας δὲ κατὰ τῶν προτάσεων αὐτῆς ὑπέδειξε πᾶν ὅ,τι ἡ κραταιὰ καὶ ἐνδοξὸς Ῥωσσία ἔπρεπε, μόνη καὶ ἀφ' ἑαυτῆς νὰ ἐπιχειρήσῃ χωρὶς νὰ υποβάλληται εἰς τὴν ταπεινόφρονα καὶ ἐπιβούλως ἀργοποροῦσαν Αὐστριακὴν πολιτικὴν. Ὁ Κζάρος ἐν μυστικοσυμβουλίῳ ἐξετάσας λεπτομερῶς τὸ ἔγγραφον τοῦ Καποδίστριας τὸ ἀπεδοκίμασε. Ἐπιμένων δὲ εἰς τὴν προτέραν γνώμην του, ὑπεστήριξε τὰς προτάσεις τοῦ Αὐστριακοῦ Μέτερνικ καὶ τοῦ ὑπὸ τούτου παρασυρθέντος Ῥώσου Πληρεξουσίου ἐν Βιέννῃ Τατίσιεφ. Τότε ὁ Καποδίστριας εἰς ζητηθεῖσαν παρ' αὐτοῦ μυστικὴν ἀκρόασιν τοῦ Αὐτοκράτορος, ὑπέβαλεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκ τοῦ ὑπουργήματός του παραίτησιν. Ἀλλὰ παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος ἔμεινεν εἰς αὐτὸ δύο ἔτι μῆνας, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἐζήτησε πάλιν τὴν ἀφεσίν του ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, ἣν καὶ δι' ἀορίστου ἀδείας ἔλαβε δηλώσας τὴν εἰς Γενεύην ἀναχώρησίν του.

Ὁ Καποδίστριας παρήτησε τὴν εἰς Πετροῦπολιν ὑψηλὴν θέσιν του, κατὰ τὰ μέσα Αὐγούστου 1822. Συγκεκινημένος δὲ σφόδρα, ὅτε κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἀπεχειρέτιζε τὸν Αὐτοκράτορα, βαθεῖαν ἐπροξέ-

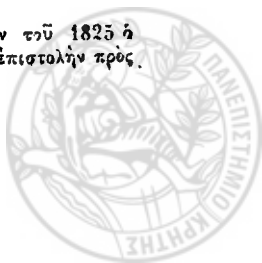

νησε συγκίνησιν εἰς τε τοῦτον καὶ ὅλην τὴν οἰκογένειάν του. Σπρίγγας δὲ αὐτὸν ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὰς ἀγκάλας του, «Θά ἀνταμωθῶμεν», τῷ εἶπε «καὶ γράφε μοι τοῦλάχιστον περὶ σοῦ». «Βεβαιώθητι, ὅτι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ὑπόληψις τὰς ὑποίας μοὶ ἐνέπνευσας δὲν θὰ ἐλαττωθῶσι» πσοῶς». «Ἰγίαινε, Ἰγίαινε καὶ ἐνθυμοῦ, ὅτι ἐγὼ δὲν σοὶ ἔδωκα τὴν» παραίτησιν σου». Πράγματι δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ δὲν εἶχε δώσει εἰς τὸν Καποδίστριαν εἰμὴ ἀόριστον ἄδειαν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας του.

Ὁ Καποδίστριας μετέβη τότε εἰς Ἐμς τῆς Πρωσσίας ὑπόθεν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἐπομένου ἔτους ἐπορεύθη εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Γενεύης. Ἀσθνήσας δ' ἐνταῦθα ἐπικινδύνως εἰσηλθεν ἐντὸς τῆς Γενεύης ἐν ἡ διέτριψε πέντε περίπου ἔτη. Καθ' ὅλην τὴν εἰς Γενεὴν διαμονὴν του ὁ Καποδίστριας ἀφιερῶθη ὅλως διόλου εἰς ἔργα ἀφορῶντα τὴν εὐόδωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Οὐδὲ στιγμή διήρχετο καθ' ἣν νὰ ἦτο ἀμέριμος καὶ ἀμέτοχος πρωτοβούλου ἐνεργείας ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων. Καὶ τὴν μὲν μικρὰν του παρουσίαν μεταχειρίζετο εἰς βοήθειαν τῶν ἐνδεῶν ὁμογενῶν του, καὶ ἐκπαίδευσιν Ἑλληνοπαίδων μελλόντων νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ ἔθνος, τὸν δὲ νοῦν καὶ τὴν καρδίαν του διέτεινε πρὸς τὰς αἰματηρὰς φάσεις τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, τὰ λάθη τῶν ἀρχηγῶν καὶ τὰς ἐπιβουλάς τῶν τοῦ ἔθνους ἐχθρῶν γράφων καὶ δημοσιεύων διαρκῶς ὑπὲρ Ἑλλάδος. Οἱ ἐπιστημότεροι ἄνδρες τῆς Εὐρώπης, Πρίγγιπες, Δοῦκες, Ἐπίσκοποι, Ὀμότιμοι, Ὑπουργοὶ, Πρέσβεις, Στρατηγοὶ καὶ Λόγιοι, φίλοι ὄντες τοῦ Καποδιστρίου ἐγένοντο ἀναγκαιῶς φίλοι καὶ ὑπέρμαχοι τῆς Ἑλλάδος καὶ συνέστησαν βραδύτερον τὰ Φιλελληνικὰ Κομνητάτα ἄτινα, χάρις εἰς τὰς συμβουλάς τοῦ Καποδιστρίου, κέντρον ἔσχον τοὺς Παρισίους. Μεταξὺ δὲ τούτων πρωτεύει ὁ Ἑλβετὸς Ἰππότης Εὐνάρδος οὔτινος αἰ ὑπὲρ Ἑλλάδος χρηματικαὶ συνδρομαὶ εἶναι σπουδαιόταται. (*) Ἐκ Γενεύης δὲ ὁ Καποδίστριας διὰ τῶν ἐπιστολῶν του, κατεθέριμανεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, τὴν ψυχὴν τοῦ τότε φιλελευθέρου πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας Κάνιγκος, ὅστις ἂν καὶ νικήσας εἰς τὴν μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ τῶν Ἰπεραλπέων αὐτῆς ἀποικιῶν ἐριδα, δὲν ἐπρόσμενε νίκην καὶ εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς, ἅμα ἀποφασίζούσης τῆς Ρωσσίας νὰ ἰσχυροποιήσῃ τὴν ἐκεῖ θέσιν καὶ τὰ δικαιώματά της ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἀμέσου καὶ εὐνόμου ἐπιρροῆς της. Ἐπειδὴ δὲ συνέφερον εἰς τὸν Κάνιγκα νὰ προφθάσῃ πᾶσαν ἀπομεμονωμένην τοῦ νέου Μονάρχου Νικολάου (**)

(*) Οὗτος δὲ ἐξῆδον του, ἅμα ἐλθόντος τοῦ Καποδιστρίου εἰς τὴν Ἑλλάδα συνέστησε τὸ ἐν Αἰγίνῃ σχολεῖον.

(**) Ὅτε συνέβη ὁ θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου, δηλαδὴ κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1825 ὁ Καποδίστριας ἦτο ἐν Γενεῇ. Ἐκεῖθεν ἔγραψε τῇ 3[15] Φεβρουαρίου 1826 ἐπιστολὴν πρὸς

παρέμβασιν ὑπὲρ τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος, ἔπεμψεν ἀμέσως τὸν Λόρδον Οὐελιγκτῶνα εἰς Πετροῦπολιν μὲ συνδιαλλακτικὰς προτάσεις καὶ συγχαριτήρια. Ἐκτοτε δὲ ὁ Καποδίστριας δὲν ἐβράδυνε νὰ ἴδῃ ἱκανοποιουμένας τὰς προσπάθειάς του, διότι τότε γενομένων ἐκεῖ διαπραγματεύσεων περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ὑπεγράφη τὸ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας Πρωτόκολλον τῆς 23 Μαρτίου ἔ. π. 4 Ἀπριλίου ἔ. ν. 1826, ὅπως αἱ Δυνάμεις αὗται μεσιτεύσωσιν ὑπὲρ Ἑλλάδος. Μετὰ τοῦτο ὁ Καποδίστριας καταλιπὼν αἴφνης τὴν Γενεύην, ἐπορεύθη εἰς Παρισίους ἵνα διεγείρῃ τὴν ἀμύλλαν τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Γαλλίας, παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβε πολλὰς διαβεβαιώσεις, περὶ τῆς εἰς τὸ ἐξῆς συμμετοχῆς τῆς Γαλλίας εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα μετὰ μεγάλης ἐνεργητικότητος. Ἐπιστρέψας εἰς Γενεύην ἐνώ ητο:μάζετο νὰ ταξειδέσῃ εἰς Πετροῦπολιν (1827), ἔμαθεν, ὅτι ἡ ἐν Τροιζῆνι Γ. τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις, αἰσθανθεῖσα τὴν ἀνάγκην τῆς συγκεντρώσεως τῆς νομοτελεστικῆς ἐξουσίας εἰς Ἑλληνα θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς ἐνησχημένον εἰς τὸ κυβερνᾶν, διὰ ψηφίσματός της ἀπὸ 2 Ἀπριλίου 1827 ἐξέλεξεν αὐτὸν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος δι' ἑπταετίαν, καὶ ὅτι μέχρι τοῦ ἐρχομοῦ του εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκυστήθη τριμελής ἐπιτροπὴ εἴτε ἀντικυβέρνησις.

1827—1831.

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, πρὶν ἢ ἀναδεχθῆ τὴν μεγίστην εὐθύνην νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἐπεθύμει νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν Αὐτοκράτορα Νικόλαον καὶ τὰ ἀνακτοβούλια τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ὅπως βεβαιούμενος περὶ τῆς ἐκ μέρους τούτων ἐπιδοκιμασίας τῆς εἰς τὸ πρόσωπόν του γενομένης ἐκλογῆς, καταπεισθῆ συγχρόνως καὶ περὶ τῆς

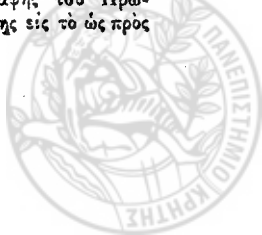
τὸν Ἀνδρέαν Λουριότην, ἀξίαν μελέτης, διὰ τῆς ὁποίας ὁ μέγας πολιτικὸς ἐξέφραξε τὴν γνώμην του περὶ τῶν ἀρχαίων δανείων τῆς Ἑλλάδος, ὅτι αὐτὴ ἐπρεπε νὰ ἐγγυηθῆ τὴν τήρησιν τῶν υποχρεώσεων της πρὸς τοὺς δανειστὰς τοῦ α'. καὶ β'. οὐ δανείου. Ἐκ τῆς χρονολογίας της ἐπιστολῆς ταύτης, τυπωθείσης ἐν τῷ 17 Τόμ. Πανδώρας Νοεμβρίου 1866, εἰκάζεται ὅτι πενταετίαν διέτριψεν ἐν Ἑλλάδι ὁ Καποδίστριας, ἕως δηλαδὴ τοῦ 1826 καὶ εἰκόσεται ὅτι πενταετίαν καθ' ὃ ἐτελεύτησεν ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς ὁ Βιογράφος τοῦ Καποδιστρίου Α. Στούρτζας παραχρονίζων, διηγείται, ὅτι ὁ Καποδίστριας μετέβη εἰς Πετροῦπολιν πρὸ τῆς ἐκλογῆς του εἰς Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος. Ὡς πρὸς ταῦτα, ἀκολουθοῦμεν

μελλούσης ειλικρινουῶς συνδρομῆς τῶν ἰδίων, εἰς τὸ νὰ συνταχθῇ ἡ Ἑλλάς εἰς Κράτος. «Διότι, ἔλεγεν, ἀὴ μὲν Ἑλλάς, ἄνευ τοιαύτης συνδρομῆς δὲν θὰ δυνηθῇ ποτὲ νὰ συνταχθῇ εἰς Κράτος ἀνεξάρτητον», αἰγὼ δὲ δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ὑποσχεθῶ περὶ τῆς σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν ἀπόλυτον ἔλλειψιν χρηματικῶν πόρων καὶ τὴν μικρότητα τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεων τῆς ἐξαφανισθειῶν σχεδὸν ὑπὸ τοῦ διαρκοῦς πολέμου». Ὅθεν ὁ Καποδίστριας ἀμέσως ἀνεχώρησεν εἰς Πετροῦπολιν, ἐνθα ἔλαβε παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου φιλοφρονεστάτην δεξίωσιν καὶ ἀρετὰς μαρτυρίας τῆς ἑαυτοῦ εὐνοίας (1827 Μαΐου). Μεταξὺ δὲ τῶν παρατηρήσεων ἄς τότε ἀπηύθυνεν εἰς τὸν Καποδίστριαν ἡ μήτηρ τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅπως καταπέσῃ αὐτὸν ἵνα μείνῃ εἰς Ῥωσσίαν, προστίθενται καὶ αἱ ἐξῆς ἀξιομνημόνευτοι λέξεις. «Μὴ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὑπάγητε εἰς τὴν Ἑλλάδα Κύρια Κόμη, διότι ἠδύναντο εἰκαῖ νὰ ἀποπειραθῶσι κατὰ τῆς ζωῆς σας». Σεῖς δὲ, γνωρίζετε μὲ ποῖον τρόπον οἱ Ἕλληνες κατατρώγουσιν ἀλλήλους διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐξουσιάζουσι πάντες, ἀλλὰ νὰ μὴν ὑποτάσσονται οὐδεῖς». Εἰς ταῦτα δὲ ὁ Καποδίστριας ἀπεκρίθη τὰ ἐξῆς. «Κυρία, ἐάν ἐγὼ ἀρνηθῶ καὶ ἡ Ἑλλάς καταπέσῃ τί θὰ εἴπωσι περὶ ἐμοῦ; Ἴδου ὁ ἀνὴρ ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νὰ τὴν σώσῃ καὶ ὁ ὁποῖος προετίμησεν ἐπιφανῆ θέσιν εἰς τὴν Ῥωσσίαν τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος του ἡ ὁποία καὶ ἐχάθη. «Ἄλλως τε, Κυρία μου, καθὼς ἀφιέρωσα τὴν νεότητά μου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐνδόξου εὐεργέτου μου μακαρίτου υἱοῦ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητός Σας, ὁμοίως δύναμαι κάλλιπα νὰ προσφέρω εἰς τὴν Ἑλλάδα θυσίαν τὸ γηραλέον σῶμά μου». Πρὸ τοῦ δὲ ἐκλεχθῆ Κυβερνήτης ὁ Καποδίστριας, ἐρωτηθέντος τοῦ ἀνωτέρου Ἀξιωματικοῦ ἐν τῷ Ἀγγλικῷ Ναυτικῷ περιωνύμου Λόρδου Ἀμιλτον, ἂν ἐκλεγόμενου τοῦ Καποδιστρίου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος θὰ δυσηρεστείτο ἡ Ἀγγλία, καὶ σπεύσαντος ἐκείνου νὰ ἐρωτήσῃ τὸν τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβυν Κάνιγκ, οὗτος, τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμῶν καὶ ἀδιαφορῶν περὶ τῶν πολιτικῶν φρονημάτων τοῦ Καποδιστρίου, ἀπεκρίθη. «Πρὸ παντός ἄλλου ἔχομεν ἀνάγκην μιᾶς Ἑλλάδος»

Ὁ Καποδίστριας λοιπὸν, ἀναχωρήσας τῇ 26 Ἰουλίου 1827 ἐκ

τὴν γνώμην τοῦ περὶ τὴν χρονολογίαν τῶν γεγονότων, ἀκριβεστίμου τοῦ Στούρτζα Βιογράφου τοῦ Κυβερνήτου, Βρετοῦ. Παράδοξον πῶς ὁ κατὰ πάντα ἀνώτερος τῶν Βιογράφων τοῦ Κυβερνήτου Ἀρλιώτης, ἠκολούθησε τὴν γνώμην τοῦ Στούρτζα. Ἄλλως τε καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Καποδιστρίου πρὸς τὸν Λουριώτην δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ Καποδίστριας ἀπέλιπε τὴν Γενεύην πρὸ τοῦ 1826, ἢ μάλλον πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 4 Ἀπριλίου 1826, καὶ ὅτι μετὰ ταύτην ἐπορεύθη ἐκ Λαυρῆς εἰς τὸ ὡς πρὸς τὴν Ῥωσσίαν ἐγγύτερον τῇ Ἑλβετικῇ μέρῳ, δηλαδὴ τὸ Λονδίνον.

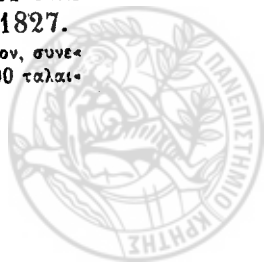

Ῥωσσίας καὶ διελθὼν διὰ διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων, ἐφθασεν εἰς Λονδίνον κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁ διάδοχος τοῦ Κάνιγγος εἰς τὴν πρωθυπουργίαν τῆς Ἀγγλίας Λόρδος Γόδριχ τὸν ἐδέξιαθη φιλικώτατα. Ἐκεῖ δὲ προετράπη ἵνα ποιήσῃ γνωστὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅτι δέχεται νὰ κυβερνήσῃ αὐτὴν, καὶ νὰ συμβουλευσῇ τοὺς Ἕλληνας νὰ συναινέσωσιν ἀμέσως εἰς τὴν ἀνκωχὴν τοῦ πολέμου τὴν ὁποίαν ἐμελλον μετ' ὀλίγον νὰ προτείνωσιν εἰς αὐτοὺς οἱ Ναύαρχοι τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων, ὅπως διὰ τῆς προθύμου ὑποταγῆς τῶν ἰσχυροποιήσωσι πλέον τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Τουρκία ἠναντιοῦτο πεισματωδῶς εἰς τὰς προτάσεις αὐτῶν, μὴ θέλουσα ξένην ἐπέμβασιν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα. Εἰς Λονδίνον δὲ ἐβεβαιώθη καὶ παρὰ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας Πολινιάκ, περὶ τῆς ἀνυπομονησίας μὲ τὴν ὁποίαν ἐπερίμενεν αὐτὸν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Ἴδε δὲ ἐκεῖ ψυχorraγοῦντα τὸν ἐπιστήθιον φίλον του τὸν Ζακύνθιον Φόσκολον (*). Ἀφοῦ δὲ ἀνήγγειλεν εἰς τὴν προσωρινῶς κυβερνώσαν τὴν Ἑλλάδα ἐπιτροπὴν τὸν ἐρχομὸν αὐτοῦ, ἀνεχώρησεν ἐκ Λονδίνου τῇ 20 Ἰουλίου 1827 καὶ μετὰ 7 ἡμέρας ἐφθασεν εἰς Παρισίους. Πλέον τοῦ μηνὸς ἐκεῖ διατρίψας ἀδιακόπως ἐιργάζετο ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, συνεννοούμενος ποτὲ μὲν μετὰ τοῦ Γαλλικοῦ Ὑπουργείου, ποτὲ δὲ μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Φιλελληνικοῦ Κομητάτου τῆς πρωτεύουσας ἐκείνης καὶ ἄλλων συνηγόρων τῆς Ἑλλάδος. Ἀποτυχῶν δὲ τὴν συνομολόγησιν δανείου μὲ τοὺς Τραπεζίτας τοῦ Λονδίνου καὶ Παρισίων, ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν προστατῶν τῆς Ἑλλάδος, ἠναγκάσθη νὰ ἀρκεσθῇ εἰς γλίσχα χορηγήματα καὶ πρόσδόν τινα ἐκ 4 ἢ 5 ἑκατομμυρίων ὅπως κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα. Ἐκ Παρισίων μετέβη εἰς Γενεύην ὅπως εἰς τὸν Καθηγητὴν Ραδινὸν ἀναθέσῃ τὴν ἐξοικονόμησιν 30 ὄρφανῶν ἑλληνοπαίδων ἐκ τοῦ ἐπίτηδες ταμείου ὅπερ διὰ τῶν προσπαθειῶν του ἐσύστηθῃ ἐκ τῶν συνδρομῶν τῶν ἠμογενῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν εἰς Ἐνετίαν, ἐνθα μὲ προσφορὰς νέας τῶν ἠμογενῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτιστον παράδειγμα ἔδωκαν, ὡς διηγεῖται ὁ Βρετὸς, οἱ ἐκεῖ παρεπίδημοι Κερκυραῖοι, συνέστησεν ἄλλο Ταμεῖον πρὸς περίθαλψιν καὶ διάσωσιν τῶν εἰς Ἰταλίαν ἀνευ προστασίας περιπλανωμένων ἐνδεῶν Ἑλλήνων, τὴν διαχειρίσιν τοῦ ὁποίου παρέδωκεν εἰς τὸν ἐκεῖ φιλογενῆ ἔμπορον Ἀλέξιον Νικολαΐδην (**). Ἀφοῦ ἐπράξε ταῦτα ὁ Καποδίστριας καὶ ἐσύστησε καὶ Ἑλληνι-

(*) Ugo Foscolo Epistolario Firenze. Le Monnier Vol II σελ. 401 καὶ III σελ. 270. Ὁ Φόσκολος ἐτελεύτησε τῇ 14 Ἰουλίου 1827.

(**) Ἐνεκα τῆς καταστροφῆς καὶ τῶν σφαγῶν τοῦ Ἰμπραΐμη εἰς Πελοπόννησον, συνεσπερεύθησαν τότε μόνον εἰς τὴν νῆσον Καλάμου πλησίον τῆς Κεφαλληνίας 12,000 ταλαι-

κὸν σχολεῖον ὅπερ ἐπλοῦτισε καὶ μὲ βιβλιοθήκην, ἀνεχώρησε δι' Ἀγκῶνα περὶ τὸν Νοέμβριον 1827. Ἐκ δὲ Ἀγκῶνος ἀνεχώρησε τῇ 26 10[6]βρίου εἰς Μάλταν διὰ τῆς Ἀγγλικῆς Φρεγάτας «Λύκου», ἀκολουθούμενος ὑπὸ μικρᾶς συνοδίας 5 ἢ 6 προσώπων, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Κερκυραῖος Σταμάτιος Βούλγαρης, Λοχαγὸς τοῦ Γαλλικοῦ Ἐπιτελείου τὸν ὁποῖον προσέλαβεν ὅπως ἀναθήσῃ εἰς αὐτὸν διαφόρους ὑπηρεσίας ἀναγομένης εἰς τὸν κλάδον του. Ἐνῶ δὲ ὤδευε μεταξύ Ὀτράντου καὶ Αὐλώνος τὸ πλοῖον, συνηντήθη ὑπὸ δικρότου ὅπερ πρὸς περισσοτέραν τιμὴν ὁ Ἀγγλος Ναύαρχος Κόδριγχτον ἐστειλε ἵνα ὁ Κυβερνήτης ἐπιβιβασθῇ αὐτοῦ. Ἐν μέσῳ δὲ θαλάσσης ὁ Καποδίστριας ἀπὸ τῆς Φρεγάτας μεταβάς εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ μεσαίου Ἰστοῦ ἔχον ἀναπεταμένην τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν δικροτον, ἔφθασεν εἰς Μάλταν περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ μηνός. Εἰς Μάλταν ἐτυχε ἐπίσημος ὑποδοχῆς ὑπὸ τῆς Διοικήσεως, ἥτις χάρις εἰς αὐτὸν ἔδωκε τὴν ἐλευθερίαν εἰς 100 περίπου Ἑλληνας, οἵτινες ὡς ὑπόδικοι πειρατίας κατακρατοῦντο πρὸς ἐκδίκασιν. Ἐκ Μάλτας ἀναχωρήσας τῇ 2 Ἰανουαρίου ἐφθασε τῇ 6—7 τοῦ αὐτοῦ μηνός κατ' ἀνάγκην εἰς Ναῦπλιον, ἐμποδισθέντος τοῦ πλοίου ὑπὸ τοῦ ἀνέμου νὰ πλησιάσῃ εἰς Αἴγινα. Μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ κατηρειπωμένου Ναυπλίου ἐβασίλευον τότε ἡ ἀναρχία καὶ τὰ κομματικὰ πάθη. Μεγάλην δὲ προσοχὴν καὶ φρόνησιν ἐχειράσθη νὰ μεταχειρισθῇ ὁ Καποδίστριας πρὸς φιλιώσιν τῶν κομματαρχῶν, καὶ κατάπαυσιν τῶν καταπιέσεων καὶ ἀρπαγῶν, αἵτινες ἐξ ἀνάγκης ἐπράττοντο ὑπὸ τῶν καταπεινασμένων καὶ ἐκ τοῦ ἀγῶνος καταπεπληρωμένων στρατιωτῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐλειψεν ἡ πειθαρχία. Ἡ παρουσία καὶ ἡ φρόνησις τοῦ Καποδιστρίου, πανταχοῦ ἔφερε τὴν εἰρηνοποίησιν καὶ ὑποταγὴν πάντων τῶν Ναυπλιωτῶν. Εἰς τοιαύτην δὲ κατάστασιν εὔρε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀπάσας τὰς τότε ἐλευθέραις πόλεις τῆς Ἑλλάδος ὁ Κυβερνήτης. Τῇ δὲ 9[21] Ἰανουαρίου 1828 ἀναχωρήσας ἐκ Ναυπλίου ἐφθασεν εἰς Αἴγινα τῇ 11[23] (*) ἐνθα ἐγίνε τὴν ἐφεξῆς ἡμέραν πκνηγυρικῶς ἡ ἐπίσημος ὑποδοχὴ αὐτοῦ μετὰ γενικῆς χαρᾶς καὶ συγκινήσεως. Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ λεγομένη Ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἀπὸ τοὺς Γεώργ. Μαυρομιχάλην, Ι. Μιλαίτην καὶ Ι. Νάκον, οἱ γραμματεῖς τοῦ Κράτους καὶ ἡ Δημογεροντικὴ, ἐπορευθήσαν εἰς τὸ πλοῖον ἵνα προσφέρωσιν εἰς τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ ἔθνους τὴν ὑποταγὴν των.

Εἰς Ναῦπλιον ὁ Κυβερνήτης ἀρῆκε τὸν Σταμάτιον Βούλγαρην

πρωουμένων Ἑλλήνων παίδων, γερόντων καὶ γυναικῶν. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ τὰ ὄργανά τοῦ ἔθνους Καραϊσκάκη καὶ ἄλλων τῆς Πελοποννήσου καὶ Στερεῆς Ἑλλάδος ὁπλαρχηγῶν.

(*) Δι' χρονολογίαι κατὰ Βρετῶν.

(*) με διαταγὰς νὰ ἀνακκινίση τὴν πόλιν τότε ἐρείπια οὖσαν, καὶ ἔνεκα τῶν ἀνυποφόρων μισματικῶν ἀναθυμιάσεων τῆς ἀτμοσφαιρας τῆς ἀκατοίκητον. Νὰ θεμελιώσῃ τὸ προάστειόν τῆς ὅπερ καὶ θεμελιωθὲν ὠνομάσθη Πρόνοια. Νὰ κτίσῃ στρατώνας καὶ οἰκήματα διὰ τὰς πολυαριθμούς πτωχὰς οικογενείας, τὰς ὁποίας ὁ τῆς Τουρκικῆς αἰγμάλωσις φόβος καὶ τὰ θεινὰ τῆς ἐκπναστάσεως (ἄτινα προεῖδεν ὁ Καποδίστριας) ἠνάγκασαν νὰ συγκινητρωθῶσιν εἰς μίαν μόνον πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν πολλοὶ ἀπέθνησκον ἢ ἐκ πείνης, ἢ ἐκ τῆς ἀναπτυχθείσης κακῆς ἀτμοσφαιρας. Ταῦτα δὲ πάντα ὁ Βούλγαρος κατὰ γράμμα ἐκπληρώσας ἐστάλη εἰς Παλαιὰς Πάτρας ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου, ἵνα καὶ ταύτας ἀνακκινίση. Γόττε δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐποίησε καὶ τὸ λαμπρότατον σχέδιον τῆς ὡραίας πόλεως τῶν Πατρῶν, τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἔτι καὶ σήμερον οἰκοδομεῖται. Ὁ Κυβερνήτης ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς ἐξουσίας πέντε ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφιξίν του εἰς Αἴγινα. Ἡδυνήθη δὲ ἀμέσως νὰ ἐνοήσῃ τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τοῦ Κράτους ὅπερ ἔμελλε νὰ κυβερνήσῃ, ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν συνδιαλέξεων τῶν ἐξ Γραμματέων τῆς Κυβερνήσεως.

«Ὁ Γραμματεὺς τοῦ τμήματος τῶν Ἑσωτερικῶν εἶπε πρὸς αὐτὸν, «Ἐξοχώτατε, τὸ Κράτος δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ Αἴγινα, ὁ Πόρος, ἡ Σαλαμίς, ἡ Ἐλευσίς καὶ τὰ Μέγαρα. Ἔχομεν ἀκόμη καὶ τινες νήσους εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος, ἀλλ'εἰς μικρὰς σχέσεις μεθ' ἡμῶν εὐρίσκονται οἱ ἐκεῖ Νομάρχαι, διότι οἱ Ὀλυμπιεῖς καὶ οἱ πειραταὶ ἐγίναν πραγματικοὶ δεσπότες αὐτῶν τῶν νήσων».

«Ὁ Γραμματεὺς τοῦ τμήματος τῶν Οἰκονομικῶν τῷ εἶπεν. Ἐξοχώτατε, αὐτὸ Ὅχι μόνον χρήματα δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸ ταμεῖον, ἀλλ' οὔτε ταμεῖον εἶναι οὐδέποτε ὑπῆρξεν. Ἡ οἰκονομικὴ διαχείρισις δὲν συνίσταται παρὰ μόνον εἰς κονδύλια ἀπλᾶ. Μὴ θαυμάσῃ ἡ Ὑψηλότης Σας εἰάν εἰς τὰ βιβλία μου δὲν εἶναι ὅλα γεγραμμένα. Πολλὰ πράγματα ἐγίναν ἐν καλῇ τῇ πίστει, ἄλλως τε καὶ αἱ περιστάσεις ἠμπόδισαν νὰ βάλῃ τις εἰς τάξιν τὰ κατὰσιχα. Πρέπει νὰ προσθέσω, ὅτι ἠναγκάσθημεν νὰ προπωλήσωμεν τὴν δεκάτην εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος πρὸ τοῦ ἔτους. Τὰ μέλη τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος ἤθελον τοὺς μισθοὺς των, ἀλλ' ἡμεῖς δὲν εἴχομεν ἄλλο μέσον διὰ νὰ τοὺς πληρώσωμεν. Ἐπὶ τέλους, τὸ λέγω με ἐντροπήν, δὲν ἤμην εἰς θέσιν νὰ πληρώσω εἰς τοὺς κτίστας καὶ τοὺς ξυλουργοὺς, τὰ ἐξόδα τῶν ἐπισκευῶν αἵτινες ἐγίναν εἰς τὸ οἶκημα τὸ ὁποῖον κατέχει ἡ Ὑψηλότης Σας, καὶ παρακαλῶ αὐτὴν νὰ

(*) Οὕτως ἐγεννήθη εἰς Λευκάμην καὶ ἀπέθανεν ἐν Κερκύρᾳ τὸ 1842, ἐτάφη δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Γ. Θ. Ἐλευσῆς εἰς Ποταμόν.

εὐσπλαγχνισθῆ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες παραπονοῦνται διὰ τὴν πληρωμὴν των».

«Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Στρατιωτικοῦ τμήματος, εἶπε πρὸς τὸν Κυβερνήτην. «Ἐξοχώτατε, στρατὸν δὲν ἔχομεν, ὁμοίως δὲν ἔχομεν ὑλικὸν πολέμου, διότι τὸ Ναύπλιον καὶ τὸ ἐκεῖ ὀπλοστάσιον εἶναι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Γρίβα. Οὐδὲν, λοιπὸν ἔχω νὰ εἶπω εἰς τὴν Ἵψηλότητά σας ὅσον ἀφορᾷ τὸ τμήμα εἰς ὃ εἶμαι ἐντεταλμένος».

«Ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Γραμματέως ὑπῆρξε πλείον λακωνική. «Ἡ φρεγάτα «Ἑλλάς», τῷ εἶπεν, εἶναι εἰς Πόρον ὁμοίως καὶ ἡ κορβέτα Ἵδρα ἀμφοτέραι ἄοπλοι».

«Ὁ Γραμματεὺς τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης τμήματος, οὐδὲν εἶπε, διότι οὔτε Δικαστήρια, οὔτε διαχειρίσις Δικαστικῆ ὑπῆρχε.

Ἦς πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν γραμματέα, τὸ μόνον ἔγγραφον ὁπερ ἠδυνήθη νὰ διασωθῆ εἰς τὰ ἀρχεῖα του, ἦτο ἡ ἐπιστολὴ τῶν Ναυάρχων» (*).

Ἢ «Ὅτε ὁ Κυβερνήτης ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν, ὄχι μόνον εὔρε κενὰ τὰ δημόσια ταμεῖα, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔθνικόν χρέος ἐκ Λιτρῶν Ἀγγλικῶν τριῶν ἑκατομμυρίων ἐπιθεβαρυμένα, ἐκτὸς τῶν καθυστερουμένων εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὸν σόλον μισθῶν, καὶ τῶν ἀποζημιώσεων ἅς παρὰ τῆς Διοικήσεως ἀπήτουν αἱ κοινότητες καὶ οἱ ἰδιῶται διὰ τὰς ἀπωλείας διαρκουῦντος τοῦ πολυετοῦς ἀγῶνος. Μόνοι δὲ οἱ Ἵδραῖοι ἀπήτουν 18 ἑκατομμύρια δραχμῶν ἐκ τοῦ τρίτου τὸ ὅποῖον δικαίως ἀνήκεν ἴσως εἰς αὐτοὺς. Μὲ μόνον εἰσόδημα 5 ἑκατομμυρίων, καρποῦς γενωτάτης οἰκονομίας, καὶ μὲ ἕτερα 7 1/2 ἑκατομμύρια δραχμῶν χάριν τῆς προσωπικῆς εἰς τὸν Καποδίστριαν ἐμπιστοσύνης χορηγηθεισῶν εἰς τὸ Κράτος παρὰ τῶν προστατῶν δυνάμεων, πολλὰ κατωρθώθησαν τότε. Ἢ «Ὅτε δὲ ἡ εἰς Ἄργος Δ' συνέλευσις ἐψήφισεν εἰς τὸν Κυβερνήτην ἐτήσιον χορήγημα ἐκ Φοινίκων 180,000, ἦτοι 30,000 ταλλήρων Ἰσπανικῶν, ἀποποιήθεις αὐτὸ ἀπήντησεν, ὅτι μέχρις οὗ αἱ μικραὶ ἰδιαίτεραι πρόσροδοί του ἐπῆρχον εἰς τὰς οἰκιακὰς χρεῖας του, οὐδὲν θὰ ἐζήτηι ἀπὸ τὸ Δημόσιον. Προσεδάνεισε δὲ τότε εἰς αὐτὸ ἐξ ἰδίων του, 800,000 φράγκων. «Τοιαύτη ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκετο ἡ διαχειρίσις τῆς χώρας ταύτης καὶ ἰδοὺ ἐκ τίνος χάους ὁ Κυβερνήτης ἔπρεπε νὰ ἐκβάλη αὐτήν».

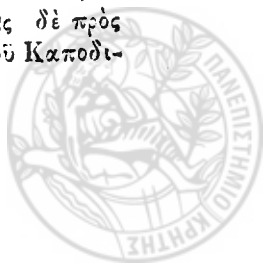
Τῇ 18 Ἰανουαρίου ὁ Κυβερνήτης ὅπως διασκεδάσῃ τὰς ἔνεκα τῶν πολιτικῶν παθῶν καὶ τῆς φιλαρχίας ἀντιπαθείας, καταργήσας τὸ ἐν

(*) Τὰ περὶ τῶν Ἐξ Γραμματέων κεφάλαια μετεφράσαμεν ἐκ τοῦ πονήματος Renseignemens sur la Grèce et sur l'administration du Comte Capodistrias par un Grec κτλ.

Αιγινή Βουλευτικόν, ἐσύστησε νέαν προσωρινήν κυβέρνησιν ἐκ προσώπων παντός πολιτικοῦ χρώματος, τὸ λεγόμενον Πανελλήνιον, ἧτοι εικοσιεπταμελὲς Συμβούλιον ἐκ τῶν προϋχόντων τῆς Πελοποννήσου, Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων. Ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου τῆς προκηρῦξεως τοῦ περι ἀποδοχῆς τῆς ἐξουσίας ἕως 10 Φεβρουαρίου, ἦτοι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ὠργάνωσε τὸ «Πανελλήνιον», προέβλεψε διὰ ψηφισμάτων περὶ οἰκονομίας καὶ φόρων, ἐνησχολήθη δραστηρίως πρὸς ἐξάλειψιν τῆς πειρατείας, ἐτακτοποίησε τὰ τῆς Ναυτιλίας, ἱδρυσε Χρηματιστικὴν Τράπεζαν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐθνικῆς πίστεως ὑλοτελῶς ἐκλιπούσης, καταθέσας εἰς αὐτὴν 25 χιλιάδας Ἰσπανικῶν δολαρίων δοθέντων εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φίλων αὐτοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπιπροσθέσας ἐξ ἰδίων του καὶ 1000 τάλληρα, εἰς τρόπον ὡς ἐὰν οὐ τὸ παράδειγμα τοῦ τούτου ἠκολούθησαν καὶ ἄλλοι πατριῶται, ἡ Τράπεζα ἀντέστη εἰς τὰς ἀμέσους ἐθνικὰς ἀνάγκας. Μετὰ δὲ παρέλευτιν ὀλίγου χρόνου, ἐκάνονισε τὰ στρατιωτικὰ, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι κατελθόντων ξένων φιλελλήνων στρατιωτικῶν, κατέστρεψε τὴν κιβδηλοποιίαν τότε μαστίζουσαν τὸ Κράτος, διετίμησε τὰ νομίσματα, ἤρχισε νὰ φροντίζη περὶ Γεωργίας, καὶ ἐρρύθμισε τὰ Ἐκκλησιαστικὰ. Κατόπιν ἐκοδόμησεν εἰς Αἴγινα Ὁρφανοτροφεῖον εἰς τὸ ὁποῖον εὔρον ἄσυλον 500 ὄρφανοὶ Ἑλληνόπαιδες (1829 9 Μαρτίου). Συνέστησε τυπογραφεῖα, ἱδρυσεν εἰς Ναύπλιον τὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων (28 Ἰουλίου 1828). Ὑπὸ δὲ τοῦ Μουστοξίδου βοηθούμενος δραστηριότατα ἐφρόντισε περὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως, συστήσας διάφορα σχολεῖα μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ κεντρικὸν Ἑλληνικὸν Σχολεῖον ὅπερ ἤρχισε νὰ λειτουργῇ τῇ 8 Ἰανουαρίου 1830, καὶ συνέλεξε τὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διεσκορπισμένα κειμήλια τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος συστήσας Μουσεῖον.

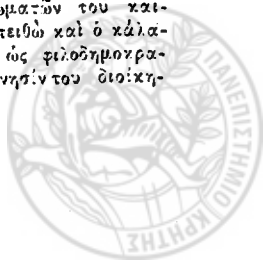
Τοιοτοτρόπως ὁ Καποδίστριας ἐντὸς τριετοῦς διςστήματος καταστήσας τὴν Ἑλλάδα ἤσυχον καὶ εὐνομουμένην, ἀπέδειξεν αὐτὴν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Μεγάλας Δυνάμεις ἀξίαν νὰ ἀναγνωρισθῇ ὑπ' αὐτῶν ὡς Ἀνεξάρτητον Κράτος, αὐταὶ δὲ ἀναγνώρισαν πρῶτον μὲν τὴν ἡμιανεξαρτησίαν αὐτοῦ τῇ 10 Μαρτίου 1829 καὶ ἀποστείλασαι μετὰ τοῦτο τοὺς ἑαυτῶν Ἀντιπροσώπους πλησίον τῆς ἑδρας τῆς Κυβερνήσεως, ἀνεγνώρισαν τέλος τῇ 22 Ἰανουαρίου 1830 διὰ πρωτοκόλλου, ἐν Λονδίῳ ὑπογραφέντος, τὴν τελείαν καὶ πραγματικὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ ὡς τὰ λοιπὰ ἐλεύθερα Εὐρωπαϊκὰ Κράτη. Καὶ ἐβελτιούντο μὲν θυμασίως ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ δημόσια πράγματα, τὸ δὲ ἔθνος ἐχάρητο ὑπαρξῆν τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἄλλοτε ἐγνώρισεν. Ὡς δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τούτου, ἰδοὺ τί αὐτὸς ὁ σφόδρα πολέμιος τοῦ Καποδι-

στρίου Θείρσχιος, ὁμολογεῖ (*). « Ἡ ἀρετὴ τοῦ Κόμητος Καποδιστρίου καὶ εἶναι ἡ μόνη τὴν ὁποίαν εἶχε συνίστατο εἰς τὸ ὅτι διετήρησε κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν εἰς χώραν ἣτις ἐπεθύμει αὐτάς, χωρὶς ὅμως νὰ δύνηται νὰ τὰς ἀποκτήσῃ ποτέ. Ἰπὸ τὴν αἰγίδα τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ὁ λιτὸς καὶ φιλόπονος οὗτος λαὸς, κατάρθρωσεν ἐντὸς ὀλίγου χρόνου, νὰ ἀποκαταστήσῃ τὰς ἑαυτοῦ καλύβας καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ πολέμου καταστραφείσας οἰκίας του, νὰ μεταχειρίζηται ὠφελίμως τοὺς πόρους τοὺς ὁποίους ψικονόμησε καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐμελλον ν' ἀναπτυχθῶσιν, ὅπως ἀγοράσῃ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, βόας, αἶγας καὶ ἄλλα κτήνη, καὶ ἐπαναλάβῃ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς ἡ ὁποία εἰς κατὰ γόνιμον μὲν πλὴν κατὰ μέγα μέρος ἐρημον χώραν ταύτην, ἀπέδιδεν εἰς αὐτὸν ἀρκετὰ, πολὺ δὲ περισσώτερον ἀφοῦ ὁ Κυβερνήτης ἐφρόντιζε νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ αὐτὸν μὲ νέους φόρους. Ὁ λαὸς οὗτος τῆς Ἑλλάδος ἐκλαυσε καὶ κλαίει ἀκόμη αὐτὸν ὡς τὸν πατέρα καὶ εὐεργέτην του ».

Ἄλλὰ ταῦτα πάντα ἐμελλον νὰ δυσαρεστήσωσιν ἐπὶ τοσούτον τιμὰς κατὰ μέρος αὐτόχθονας καὶ κατὰ μέρος ξένους Ἑλληνας, ὑπηρετας ξένης ἀνιέρου πολιτικῆς, οἵτινες συνειθίσαντες πρότερον διὰ τῆς ἀπάτης καὶ μυρίων ἄλλων μέσων νὰ καταπιέζωσι τὸν λαόν, ἐξήσκουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπόλυτον δεσποτείαν, ὥστε ἡγεῖραν σοφδράν καὶ ἄδικον ἀντιπολίτευσιν κατὰ τοῦ Κυβερνήτου δικαίως παραγκωνίσαντος αὐτούς. Μόλις δύο ἔτη εἶχον παρέλθῃ ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀνεφάνησαν αἱ ἐφημερίδες « Ὁ Ἀπόλλων » καὶ « Ὁ Τραχυδρόμος τῆς Σμύρνης », αἵτινες περισσώτερον αὐξήσασαι τὸν κατὰ τοῦ Κυβερνήτου πόλεμον, κατακρίνουσαι μὲ ὕβριστικὸν τρόπον τὰς πράξεις του καὶ κατηγοροῦσαι αὐτὸν ὡς δῆθεν Τύραννον, Μακιαβελιστὴν, Ἰωσσοφρονα, καὶ ἄλλας ἀνυπάρκτους πράξεις εἰς αὐτὸν ἀποδίδουσαι, ἐσκόπουν νὰ ρίψωσιν εἰς τὴν πολυπαθὴ Ἑλλάδα τὰ σπέρματα τῆς ἀν-

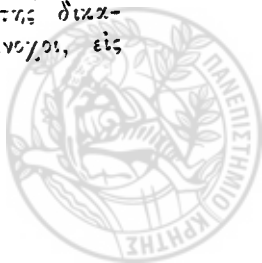
(*) Frédéric Thiersch De l'état actuel de la Grèce et des moyens d'arriver à sa restauration, σελ. 57. Sect trois : Δὲν θεωροῦμεν περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὰ; περὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ἀξίας τοῦ Καποδιστρίου ὁμολογίας τοῦ τῆς νέας Ἑλλάδος Ἱστορικοῦ Τρικούπη, ἐνδὲ τῶν γραμμάτων τῆς Ἐπικρατείας ἐπὶ τῆς ἐκεῖνου διοικήσεως διατελέσαντος, ὅστις λέγει περὶ τοῦ Καποδιστρίου καὶ τὰς ἐξῆς ἀξίας σημειώσεως λέξεις. « Πολλὰ ἀρετὰ ἐκόσμου τον ἄνδρα, σερνά ἦσαν τὰ ἔθνη του, ἀκέραιος ὁ χαρακτήρ του, καὶ ἀγαθὴ ἡ δικαιοσύνη του, ἐπέθετο τὴν πάτριον θρησκείαν καὶ ἡγάπα νὰ προσφέρῃ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ πᾶσαν ἑορτὴν πάνδημον αἴνεσιν πρὸς τὸν Θεόν, λιτὸς, ἀπειρητος καὶ ἀνεπίδεικτος ὁ βίος του· χαρίεις καὶ εὐπρεπὴς ἡ ἰδιωτικὴ του συμπεριφορὰ καὶ πινθηρολόγητος ἡ ἀφιλοκέρειά του. Διέπρεβε μεταξὺ τῶν διπλωματῶν τοῦ καιροῦ του ὡς ὀφθαλμὸς, φιλόπονος καὶ συνδιαλλάκτης ἡ γλώσσα του εἶχε πειθῶ καὶ ὁ κάλαμὸς του χάριν· ἐν ἔθελγεν ὡς φιλομοναρχικὸς τὸν Νικόλαον, ἐγοήτευεν ὡς φιλοδημοκρατικὸς τὸν Ἀlexάνδρον· ὀλιγοδάπανος δὲ ἦτον ἡ ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον κυβερνήτην του διοικήσις τοῦ τόπου ».

ταρσίας, ὅπως προκλήσωσιν οὕτω τὴν ἀπ' αὐτῆς ἀπομάκρυνσίν του.

Εἰς τὴν αὐξήσειν τοῦ τε πολέμου κατὰ τοῦ ἐναρέτου καὶ συνετοῦ Κυβερνήτου καὶ ἐν γένει τῶν ἄλλων δεινῶν, συνετέλεσαν πολὺ αἱ μετὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν (Ἰουλίου 1830) καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαχθεῖσαι ἐπαναστατικαὶ ἰδέαι ἀπὸ ὀλίγους Ἑλληνας λογιωτάτους καὶ ὀλίγους σπουδαστάς τῶν Παισιῶν, καὶ ἀπὸ τὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα Γαλλικὸν στρατόν. Αὗται αἱ ἰδέαι δραστηρίως ἀναπτυχθεῖσαι ἤγειραν μικρὰν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Καποδιστρίου ἀνταρσίαν. Ἐπανεστάτησε λοιπὸν μία δρᾶξ ἀνθρώπων, ἀρχηγούς ἔχουσα εἰς μὲν τὴν Μάνην (Διμήνι), τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην δυσηρεστημένον κατὰ τοῦ Καποδιστρίου, εἰς δὲ τὴν Ἰθρᾶν τὸν καπετάνον τοῦ ἀτάκτου στρατοῦ Καρατάσῃ. Καταδιωκομένων τούτων ὑπὸ τῆς Ἐξουσίας, ὁ μὲν Καρατάσος ἐξέφυγε τῶν χειρῶν αὐτῆς, ὁ δὲ Μαυρομιχάλης ἐφυλακίσθη. Τότε οἱ προὔχοντες τῆς Ἰθράς ἐκλέγουσιν ἀρχηγὸν τὸν Μιαούλην ὅστις καταλαμβάνει τὸν Ναύσταθμον εἰς Πόρον. Ὁ Ῥώσος Ναύαρχος ἀποκλείει τὴν Ἰθρᾶν, ἀπαιτῶν τὴν ὑποταγὴν τῶν ἀνταρτῶν καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν κυριευθέντων πλοίων. Τότε κατακαίονται παρὰ μὲν τῶν ἀνταρτῶν Ῥωσικὸν βρῖχιον, παρὰ δὲ τοῦ Μιαούλη ἡ μόνη ὑπάρχουσα Ἑλληνικὴ φρεγάτα καὶ μετ' αὐτῆς ὅλα ὅσα μετὰ θοσιῶν τὸ ἔθνος εἶχεν ἀποκτήσει διὰ τὸ Ναυτικόν..

Ἐν τσοούτῳ τῶν θορύβων αὐξάνοντων, ἡ κατὰ τοῦ Καποδιστρίου φατρία ἐνδυναμωθεῖσα ἀπὸ ὀλίγους δυσηρεστημένους ἐναντίον του, ἐσχεδίασε νὰ ρίψῃ ἐπ' ὀλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος, πένθιμον πέπλον διὰ τῆς δολοφονίας του, ἐκτελεστάς τοῦ ἐθνοκτόνου τοῦ μύηματος εὐρούσα, τοὺς Κωνσταντῖνον καὶ Γεώργιον θεῖον καὶ ἀνεψιὸν Μαυρομιχάλην ἐκ τῶν προὔχοντων τῆς Πελοποννήσου ἀνδρῶν, καὶ μάλιστα ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εἶχον συνειθίσει κατένα νόμον νὰ μὴ σέβωνται, εἰμὴ μόνον τὸν διατάσσοντα νὰ ἀποθνήσκωσι πολεμῶντες ἐπὲρ πατρίδος. Ὅθεν οὗτοι, τῇ 6 πρῶτῃ ὥρα τῆς 26 Ἰουλίου 1831, τοποθετηθέντες πλησίον τῆς ἐξωτερικῆς θύρας τοῦ εἰς Ναύπλιον ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος, ἐπερίμενον τὸν Κυβερνήτην μέλλοντα κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν νὰ πορευθῇ εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν. Τοῦτον, ἄμα εἶδον πλησιάζοντα τὴν θύραν, κτυπήσαντες ὁ μὲν διὰ πιστολίου εἰς τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ διὰ ξιφιδίου εἰς τὴν καρδίαν, κατέλιπον ἄπνον. Καὶ ὁ μὲν Κωνσταντῖνος ἂν καὶ τραπείς εἰς φυγὴν, ἐφρονεῖθη εὐθὺς ὑπὸ τοῦ ἐναντίου του ὀρμήσαντος λαοῦ, ὁ δὲ Γεώργιος ἤθελε φρονεῖθῃ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἂν δὲν κατέφευγεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Γάλλου Π. Ἐσθῆως, παρὰ τοῦ ὁποίου κατόπιν παρεδόθη εἰς τὴν Δικαιοσύνην καὶ παρὰ ταύτης δικασθεὶς ἐθανατώθη. Ὁμοίως δὲ δικασθέντες καὶ οἱ ἄλλοι συνένοχοι, εἰς ἰσόβια δεσμὰ ἀπερσίσθησαν.

Τὸ λείψνον τοῦ Κυβερνήτου ἐμβαλσαμωθὲν καὶ εἰς κρυσταλλίνην θήκην κλεισθὲν, ἐξετέθη ἐντὸς παλατιοῦ τινοῦ τοῦ Δημοσίου, εἰς προσκύνημα κοινόν. Μετὰ παρέλευσιν ἑξ ἡμερῶν, ἔγινεν ἡ ἐπίσημος αὐτοῦ κηδεία, ἀπὸ τοῦ παλατιοῦ κομισθέντος εἰς τὸν ναὸν τῆς μητροπόλεως, ἔνθα ἐμεινεν ἐναποθεθειμένον ἐν μέσῳ θυμιαμάτων καὶ λαμπάδων ἐπὶ ἑξ μῆνας, ὅπως παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Αὐγουστίνου μεταφεροῖ ἰς Κέρκυραν. Τὸ Γένος ὀλόκληρον κατελυπήθη καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ Ἑλλάς, ἥτις ἐπὶ ἑξ μῆνας ἐπενθηφόρησε διὰ τὴν δεινὴν συμφορὰν ἡ ὁποία ἐπῆλθεν εἰς αὐτὴν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Κυβερνήτου τῆς. Εὐγνωμῶν καὶ γενναία αὕτη, ἐγίνωσκε τὸ πολῦτιμον δῶρον τὸ ὁποῖον κατεῖχεν εἰς τὸ ἄτομον τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου, τὸ ὑπερηγάπα, τὸ ἐξετίμα καὶ εἰς αὐτὸ καὶ μόνον εἶχεν ἐναποθέσει πᾶσαν ἐλπίδα αὐξούσης εὐτυχίας. Τὴν δὲ λύπην τῆς ἀπέδειξεν ὄχι μόνον διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀδελφοῦ του Αὐγουστίνου Καποδιστρίου εἰς τὴν ἀρχηγίαν αὐτῆς ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν πολλῶν τιμῶν ἃς ἐπισήμως ἀπέδωκεν εἰς τὸν ἐνδοξὸν νεκρὸν. Μετὰ παρέλευσιν ἑξ μηνῶν ἀπὸ τῆς πολυκλαύστου ἡμέρας ἐκείνης, ὁ Αὐγουστίνος παραιτήσας τὴν Ἀρχὴν ἀνεχώρησε συγκομιζων τὸ φέρετρον τοῦ Κυβερνήτου εἰς Κέρκυραν, ἔνθα ἔφθασε τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1832. Ὁ τότε Ἀρμοστής Ἄδαμ, ἵνα μὴ τὸ λείψνον τοῦ αἰοιδίμου Κυβερνήτου προκαλέσῃ τὰς συγκινήσεις τοῦ Κερκυραϊκοῦ λαοῦ, παρεκάλεσε τοὺς ἀδελφούς τοῦ τεθνεῶτος, ἵνα ἡ ἀποβίβασις τοῦ λειψάνου ἐκ τοῦ πλοίου γίνῃ τὴν νύκτα. Τῶντι ἐν μεσονυκτίῳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔφθασε τὸ πλοῖον, ἀποβιβάσαντες οἱ ἀδελφοὶ τὸν νεκρὸν, συνῶδευσαν χωρὶς ἀκολουθίας εἰς τὴν πλησίον τοῦ Μανδουκίου Ἐκκλησίαν τῆς Ὑ. Θ. Πλατυτέρας, εἰς τὸν περίβολον τῆς ὁποίας καὶ ἐτάφη, πλησίον τοῦ τάφου τοῦ γονέως αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐπιστηθίου φίλου του Μουστοξύδου. Ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ τάφου τοῦ καλύψαντος τὰ ὀστέα αὐτοῦ, εἰσὶ γεγλυμμένοι αἱ ἐξῆς ὀλίγαι λέξεις πολλῶν δηλωτικαί, *ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.*

Τοιοῦτος ὁ Καποδίστριας τοῦ ὁποίου τὸν ἀνδριάντα, ἀνεγείρασα ἡ γενέτειρα, ἤδη ἀποκαλύπτει τιμῶσα τὴν αἰδίων μνήμην τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ Ἔθνους, οὐτινος ἦν ὁ πατὴρ καὶ εὐεργέτης.

Κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1886.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΝΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

1 Βιογραφικά Σχεδάρια τῶν ἐν τοῖς Γράμμασιν, Ὠραίαις τέχναις, καὶ ἄλλοις κλάδοις τοῦ κοινωνικοῦ βίου διαπρεφάντων Κερκυραίων ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, μέχρις ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης, μετὰ προσθήκης πλείστων τε καὶ ποικίλων σημειώσεων περὶ τῆς καταγωγῆς, τοῦ τε φιλολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ αὐτῶν βίου. Τεύχος Α'. Κέρκυρα Τυπογρ. «Ὁ Κοραῆς» Ἰωσήφ Ναχαμούλη. 1877 (Εἰς 8.ον μέγα ἐκ σελ. 465 μετὰ δύο πινάκων τῶν ἐπὶ Ἑνετοκρατίας Δημοσίων ἐν Κερκύρᾳ Ἑλληνοδιδασκάλων καὶ Λατινοδιδασκάλων).

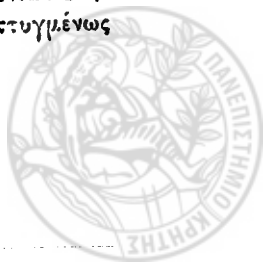
2. Φόρος σεβασμοῦ τῇ μνήμῃ τοῦ ἀποβιώσαντος Ἱππ. Γεωργίου Μακροῦ. Κέρκυρα Τυπογραφεῖον «Ὁ Κάδμος» Νεοφύτου Καραγιάννη 1878 (Εἰς 4.ον εἰς σελ. 15).

3. Γεωργίου Προσαλένδου ἀνέκδοτα χειρόγραφα ἀφορῶντα τὴν κατὰ τὸ δόγμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας βάπτισιν τοῦ Ἄγγλου φιλέλληνος Κόμητος Γυίλφορντ, νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενα ὑπὸ Λαυρεντίου Σ. Βροκίνη, ταῦτα συναρμολογήσαντος καὶ προτάξαντος περὶ τοῦ συγγραφείως εἰδήσεις καὶ ἄλλας σημειώσεις. Ἐν Κερκύρᾳ Τυπογραφεῖον «Ὁ Κοραῆς» Ἰωσήφ Ναχαμούλη. 1879 εἰς 8.ον μέγ. ἐκ σελ. 168.

4. «ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΑ ΠΑΛΑΤΙΝΗΣ ΚΟΜΗΤΕΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡᾳ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 15'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ». Ἱστορικὴ Πραγματεία Λ. Σ. Βροκίνη καταχωρηθεῖσα ἐν τῷ «Φιλοπάτριδι» Κερκύρας (Φύλλ. ὑπ' ἀριθ. 35, 36, 37, 38, 39 καὶ 42).

5. «Ἡ περὶ τὰ μέσα τῆς 15Τ'. ἑκατονταετηρίδος ἐν Κερκύρᾳ ἀποίκησις τῶν Ναυπλιέων καὶ Μονεμβασιέων», Ἱστορικὸν μελέτημα καταχωρισθὲν ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 14, 15, 16, 17 καὶ 18 φύλλοις τῆς ἄλλοτε ἐν Κερκύρᾳ ἐκδιδομένης ἡμερηίδος «Φιλοπάτριδος».

6. Πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργῶν Χ. Τρικούπην, «Σύντομος Ἐκθεσις περὶ τῆς καταστάσεως καὶ σημαντικότητος τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἀρχαίων τῶν πρῶην Κυβερνήσεων τῶν Ἰονίων Νήσων», συντάχθη κατ' Ἀπρίλιον 1882 (ταύτης δὲ μέρος συνεπτυγμένως

κατεχωρίσθη ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 40 φύλλῳ 10 106βίου 1883 τοῦ «Φιλοπατριδός».

7. Βιογραφικὰ Σχεδάρια τῶν ἐν τοῖς Γράμμασιν, Ὠραίαις τέχναις καὶ ἄλλοις κλάδοις τοῦ κοινωνικοῦ βίου διαπρεφάντων Κερκυραίων ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος κτλ. μετὰ σημειώσεων καὶ εἰδήσεων. Τεῦχος Β'. ἀφιερωθὲν τῷ Κερκυραίῳ Δήμῳ — Νικηφόρος Θεοτόκης—Κέρκυρα Τυπογραφ. «Ὁ Κόραϊς» Ἰωσήφ Νεγχομύλη 1884 (Ὅμοιοσόν μέγ. σελ. 230).

8. «Περὶ ἀρχῆς καὶ ἰδρύσεως τῆς Δημοσίας ἐν Κερκύρᾳ Βιβλιοθήκης» Ἱστορικὴ πραγματεία (ἡμιτελής) καταχωρισθεῖσα ἐν τῇ «Φωνῇ» Κερκύρας Φύλλ. ὑπ' ἀριθ. 1024 ἕως 1045, 1048-49-50, 52, 54. (Ἰαννουαρ. ἕως 7βρίου 1885).

9. Σύντομος ἀφήγησις τοῦ βίου τοῦ ἸΩΑΝΝΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ, πρὸς χρῆσιν τῶν πολλῶν συνταχθεῖσα διὰ τὴν τελετὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ. Ἐν Κερκύρᾳ 1886. Τυπογραφεῖον «Ἐρμῆς» εἰς 4.ον ἐκ σελ. 32.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΡΓΑ.

10. Κατάλογος τῶν ἀπὸ συστάσεως τῆς ἐν Κερκύρᾳ Τυπογραφίας ἕως τοῦ 1821 ἐκδοθέντων βιβλίων φυλλαδίων καὶ ἑφημερίδων, μετὰ διασαφητικῶν προσθηκῶν καὶ σημειώσεων εἰς συμπλήρωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Π. Λάμπρου ἐν τῇ Χρυσσαλίδι (1866) ἐκδοθείσης πραγματείας, «Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς Τυπογραφίας ἐν Ἑλλάδι», προσφωνηθεῖς τῷ ἐν Ἀθήναις Κυρ. Π. Λάμπρῳ κατὰ Νοέμβριον 1882.

11. Βιογραφικὸν Μελέτημα περὶ τοῦ κατὰ τὴν ἸΣ'. ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαντος Κερκυραίου Λογίου ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΡΧΟΥ προσφωνηθὲν κατὰ Νοέμβριον 1884 τῷ ἐν Παρισίοις διαπρεπεῖ λογίῳ καὶ φιλέλληνι Διμυλίῳ Λεγρανδίῳ.

12. Ἀπάνθισμα Βιογραφικῶν εἰδήσεων περὶ τινῶν ἐκ Κερκύρας Κληρικῶν καὶ κοσμικῶν Λογίων τοῦ ΙΖ'. αἰῶνος, προσφωνηθὲν κατὰ Σεπτέμβριον 1886 τῷ ἐν Παρισίοις κ. Ε. Legrand.

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΕΝΟΣ ΛΗΣΤΟΥ,

ἢ

Ἡ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Δ. ΑΘ. ΜΑΥΡΟΜΑΤΗ.

(Ὅπως Διάλογου ἀριθ. 33. παρὰ τῆ πλατεῖα τῆς ἁγίας Εἰρήνης).

—
1861.

400

